

TRANSILVANIA' A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domni colectori.

Sumariu: Cestiunea tarifelor si a conventiunilor comerciali in stadiulu de astadi. — Lucrarile academiiei romane in sesiunea anului 1886. — Alte documente istorice relative la istoria romanilor din véculu alu 18-lea (Continuare din Nr. 7—8). — Procesu verbale alu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in siedinti'a dela 25 Martie n. 1886. — Bibliografia cu recensiumi. — Scól'a superióra de fetitie din Sibiu, colecte. — Concursu.

Cestiunea tarifelor si a conventiunilor comerciali in stadiulu de astadi.

Conventiunea comerciala a monarchiei austro-unguresci cu Romani'a espira cu finea lunei lui Maiu. Se pare cà cu acésta ocaziune amu inceputu si noi romanii se ne mai scuturamu din indolenti'a nóstra proverbiala. Diferimu tare de magiari intr'o multime de calitati spiritali, in càtu pentru indolentia, pare cà amu fi frati dintr'o mama. Pana nu capatamu ghiolduri tiapene in cósta, in càtu se ni se puna junghiuri grele, nu ne desteptamu din lenea de a cugeta si noi mai de aprópe, mai desu si mai intensivu la viitoriulu nostru. Fisicesce vorbindu, cei mai multi din noi muncimu greu, inse fara consciintia daca munc'a nóstra crunta ne folosese sau ne ruinédia. Luati-ve timpu de a petrece mai desu pindre diversele clase de locuitori, proprietari si economi de càmpu, meseriasi, comercianti. Toti striga cà le merge reu, dara cei mai puçini canta causele reului acolo unde se afla ele in realitate.

Desbaterile asupra tarifelor si conventiunilor au inceputu se deschida abia ochii la unii si altii. Ele decidu in câteva cóle tiparite asupra saraciei si avutiei acestoru tieri invecinate.

Avemu sub ochii nostri doue scrieri próspete in cestiunile acestea. Una este memorandumu camerei comerciale si industriale din Brasiovu inaintatu asta érna la ministeriulu reg. ungurescu. In acelu actu camer'a descrie tóte neajunsele si relele câte au caditu mai virtosu asupra locuitorilor Transilvaniei din partile meridionali si orientali ale ei, agricultori, profesionisti, comercianti, din care cauza emigratiunea devení indoitu mai mare de càtu fusese ea inainte de conventiune, care mai virtosu in anii din urma fu inasprita prin nenumerate chicane de o parte si de alt'a, éra dela 1883 incóce chiar si prin violarea manifesta a unoru articlii relativi

la importulu de vite si de producte, in care tóte jóca sume de multe milióne pe fie-care anu.

Ceealalta scriere este din partea Romaniei esita din pén'a ilustrului si nu hesitamu a dice, cà acelui mai probatu economistu nationalu intre romani, adeca a dlui Petru S. Aurelianu, vechiu profesoru si directoru alu scólei agronomice dela Ferestreu, membru alu academiiei romane si membru alu societatiei de economia politica din Paris, care avuse si in 1875 missiunea de a tracta in numele tierii cu barbatii de statu economisti austriaci in Vien'a, inse fara a reusi cu opiniunile sale in interesulu tierii. atunci, când ministeriulu Catargiu se simtise fericitu de a inchiaié unu tractatu comercialu cu ori-ce pretiu, cà se póta dice cà l'a realizatu cu o putere mare pe picioru egal, cu dreptu de suveranu; dreptu sublimu, platitu inse in cei diece ani cu perderi de sute de milióne in urmarea tarifelor calculate fórté reu, sau calculate inadinsu cá si cându unu cavaleru, bogatu si elegantu jucându in carti cu doue dame frumoése si de spirit, ar jucá inadinsu asia, pentrucá se pérda elu si se càstige scumpele inimei sale. Scrierea dlui Aurelianu publicata mai antáiu in Revist'a sa *Economia nationala*, trasa apoi si in brosiure, pórtá titlu:

„Politic'a nóstra comerciala fatia cu Conventiunile de comérciu“ Bucuresci 1885.

Intre economistii din Europ'a si Americ'a doue sisteme se batu de mai multi ani in capete, adeca alu asia numitoru protectionisti si alu celoru liber-schimbisti (Freihändler). Cei de antáiu tínu cu ambele bratia la doctrin'a vechia probata prin aplicarea ei practica, de a protege agricultur'a si industri'a statului prin vami mai mari sau mai scadiute in contr'a concurentieloru straine si a cede numai dupa ce o tíera, unu poporu va fi ajunsu in cursulu diecimiloru de ani la unu gradu inaltu alu desvoltarei sale, in càtu se póta dá peptu cu orice concurentia straina, adeca asia cum facuse Angli'a dupa o suta si mai bine de ani ai lupte-

loru sale nationalu-economice. Din contra liberu schimbistii voiescu si propunu desfiintierea ori-caroru vami si bariere de pre tóta fati'a pamèntului, dela tôte tierile si popórele asia, in càtu se nu se mai platésca nici-o vama, prin urmare se nu mai existe nici-o tarifa si nici-o conventiune comerciala nicairi in lume, ci se domnésca pretotindeni concurentia absoluta, neinfrenata prin nici-o lege de restrictiune. Acést'a teoria póte se fia fôrte frumósa cá idealu; in realitate, in viati'a practica a celoru mai multe popóra si staturi aplicarea ei ar denota sclavia crâncena si mórte nationala fôrte sigura prin saracirea sistematica a poporului respectivu. Aurelianu combate acést'a teoria cu argumente precum nu mai facuse inaintea densului nici unulu dintre publicistii romani. De altmentrea studiulu acesta nu este celu dintâiu alu zelosului patriotu si romanu de sânge curatu, cu care elu propaga de ani douedieci si cincii incóce cá economistu consumatu, idei sanetóse, cópte, practice sau prea bine practicabili din sciinti'a economiei nationale representata in Europ'a prin barbati de mare autoritate din ambele scóle opuse incepènd dela Dr. Quesnay, Adam Smith, I. B. Say, Stuart Mill pàna la economistii mai dincóce anglii, germani, francesi, italieni (cá Luzzatti) si chiaru pàna la principele Bismarck etc. Lunga este seri'a scrieriloru lui Aurelianu in sfer'a economiei nationale, publicate cele mai multe in limb'a nóstra, éra unele si in limb'a francesa, si noi nu amu lipsitu mai alesu de vre-o 12 ani incóce a reflectá mai de multe-ori la ele atátu in acestea pagine càtu si in fostulu diariu politicu „Observatoriulu“, totdeauna cu dorinti'a, cà dóra se voru dedá si lectorii romani in propriulu loru interesu bine intielésu a se ocupá cu totadinsulu de economi'a nationala. Nu odata amu disu, se invetiamu a munci, a càstigá, si a pastra, cà-ci de nu, unu poporu seracu va fi si va remanea totdeauna lipsitu, saracu, sclavu alu popóreloru bogate, dela a càroru gratia va depende chiaru viati'a lui. De atâtea-ori ne-amu rugatu în viati'a nóstra, cá se incetamu odata a da interpretatiune cu totulu falsa si absurda cuventeloru scripturei, unde se dice: „nu ve adunati voue comori“. Vedi bine cà se nu ne adunamu comori prin rapacitate de hoti, nici prin insielaciuni nerusinate, nici prin asuprirea si spoliarea veduveloru si a orfaniloru si prin juramente strimbe diavolesci; se nu le adunamu numai cá se le róda moliile si rugin'a sau case ne tavalimu pe ele în desfrenari spurcate; se alergamu inse si se càstigamu barbatesce, pentrucá se ne putemu cresce si fericí familie, a le asecurá viitoriulu, se ne si prisosésca pentru inaintarea culturei adeverate prin inflorirea religiunei, a scóleloru bune, institute filantropice, cá spitale, asile pentru be-trani si neputinciosi, pentru binefaceri (mile, pomeni) atátu de frumosu recomandate in s. scriptura. In epoc'a de fatia inse si in generalu intr'un viitoriu lungu se nu mai alunecamu a crede, cà fara cunoscintie intinse si solide din sciinti'a economiei nationale vomu mai ajunge la stare si avere de Dómne-ajuta. Daca nu vomu avea si noi economisti consumati, dela cari se primimu in limb'a nóstra cunoscintie practice, prin care spiritului nostru

se i se deschida unu horizonu intinsu si fôrte largu, se nu mai speramu cà vomu scapa vreodata de sclavi'a saraciei, tocma a cum'a, când lupt'a pentru esistentia a devenitu uneori asia de teribila, in càtu ea semena cu luptele dela Circus in Rom'a, care decurgea intre ómeni armati numai cu bratiile loru si intre lei si tigrii armati cu ghiare si cu colti sfasietori. Se dicemu in tôte dilele Tatalu nostru, cerèndu pànea nóstra de tôte dilele, dara se nu credemu cà vomu inbucá din ea, daca vomu uita ceealalta porunca a scripturei: Siese dile se lu-credi, si cà in sudórea fetiei tale ai se'ti castigi pànea ta; in fine cà nici cu atàta nu vomu ajunge la scopu, daca nu ne vomu incordá tôte puterile mintei, cá se lucramu cu mare prudentia si intielepciune.

Pentrucá se invederamu si lectoriloru nostrii mai departe importanti'a vitala a susu citatului studiu economicu, din cele siepte capete in care este impartitu acela, ne vomu permite cu fratiésc'a indulgentia a dlui auctoru a reproduce acilea doue sau celu multu trei capitole din acelea, care tractédia cestiunea mai virtosu din punctu de vedere alu nationalitatiei genetice si n'au a face nimicu cu politic'a militanta, ci numai cu cea economica. Acelea parti sunt III. IV. V. G. B.

„III. Nationalitatea nóstra in fatia cu politic'a economica.“

Pastrarea si intarirea nationalitatii este țint'a suprema, carii'a poporul romanu este datoriu se jertfésca tôte gândirile si tôte intreprinderile sale. Politic'a nóstra, fie interna, fie esterna, numai atunci este buna când este nationala; când urmaresce pe tôte caile si prin tôte mijlócele ocrotirea intereseloru nationale. De aceea cand se tratédia despre interese economice ori sociale; când se face politica vamala, noi inainte de ori-ce alta consideratiune trebuie se cautamu, daca mesurile ce se iau, séu cari se propunu, respundu intereseloru nóstre nationale. Si cá se lamurimu si mai bine aceea ce intielegemu prin interese nationale in materia economica, vom luá exemple din trecutul si prezentulu nostru.

Când s'a concedatu companiei austriace de navigatiune pe Dunare dreptulu de a'si asiediá ateliere, statiuni, magazii de-alungulu fluviului, s'a crediutu, negresitu ca se aduce unu serviciu insemnatu comerçului nostru. Si adeverulu este ca, negustoresce vorbindu, compani'a ne-a adusu servicii transportându productele nóstre si importându obiectele trebuincióse din afara. Înlaturându consideratiunile negustoresci de totu feliulu, si intrebându-ne déca interesele nóstre nationale n'au suferitu din faptul concesiuniloru acordate companiei straine, cauta se marturisimu ca amu fostu amagiti; ca interesele nationale au primitu lovituri fôrte simitóre. În adeveru, lasându se se inradacinedie de-alungulu Dunarei interese straine atátu de puternice, nu numai ca s'a lovit de mórte spiritulu de intreprindere ast-feliu, ca pana astadi nu amu fostu inca in stare se infiantiamu o marina nationala dupe pild'a celoru mai mici popóre, dar amu inlesnitú veciniloru calea de a se amestecá in trebile nóstre, le-amu datu mijlóce, fara voi'a nóstra, de a face pasi puternici in traditional'a loru politica de a se amestecá in afacerile Dunarei de jos. Resultatulu

finalu a fostu cestiunea Dunarei cu faimós'a propunere a delegatului francesu Barrère, cu staruinti'a Austriei de a avea preponderantia in cestiuni exclusivu române. Nimicu din acestea nu se întemplá, daca politic'a nóstra economica ar fi avutu unu caracteru curatu nationalu.

O alta gresiala si mai mare era se facemu càtre anulu 1860, cându o séma de proprietari mari spariati ca nu au bratia ca se lucreze pamentulu, ceréu colonisarea tierii cu totu feliulu de némuri. Unu arménu, omu întreprindietoriu si ajutatu se vede de ómeni puternici, anuntiasa ca póte aduce colonisti germani, italieni, slovaci si altii. Ca era óre-care lipsa de bratia, nimeni nu contestá acésta; întrebamu insee: la ce amari neajunsuri ar fi espusa plapând'a nóstra nationalitate, daca s'ar fi permis colonisarea cu straini? Ne damu óre-care bine séma chiar astadi, cându totu mai audu vorbindu-se de lipsa de bratie si de colonisare, la ce pericole s'aru espune nationalitatea nóstra, si acést'a numai pentru ca sè se inlesnéca mării proprietari? Negresitu ca s'aru sporí productiunea agricola; s'aru inavuti individii; inse s'aru periclitá interesele cele mai scumpe ale marelui individu care se numesce Natiunea Romána.

Amu consimtitu sè se faca pe teritoriulu nostru asia numite gare internationale; amu consimtitu cá se trecemu si noi cu biurouln nostru, vamalu pe teroriu strainu, totu cu modu internationalu. Scopulu acestoru gari a fostu, se dice, inlesnirea reciproca a comericiului; póte se fie asia. Cu tóte acestea câte incidente neplacute si chiaru jignitóre nu a trebuitu se induramu pentruca càti-va comercianti se fie mai comodi in afacerile loru.

Credindu ca facemu unu bine, ca nu aducemu nici o vatamare intereselorú nóstre nationale, amu consimtitu de s'a trecutu in tóte conventiunile comerciale ce amu incheiatu cu diferite puteri, ca supusii respectivi sè se póta stabili, face comericiu, lucra jin tiara fara se esiste vre-o deosebire între densii si pamenteni intru càtu privesce drepturile; iar càtu despre datorii le-amu lasatu pe cele mai grele pe spinare'a romániloru. O séma de ómeni s'au folositu si se folosescu de aceste dispositiuni ale conventiunilorú nóstre, cà-ci de atunci au navalitu preste tiara unu potopu de lucratori italieni, unguri, germani, slovaci, bohemi si altii. Este adeveratu ca munc'a s'au mai eftinitu; admitemu chiar ca se lucrédia mai bine in unele meserii; tóte bune, inse cu privire la interesele generale ale poporului n'avemu se ne felicitamu. Lucratorii románi se simtu jicniti, inlaturati séu nevoiti se lucredie pe jumetate pretiu. Întrebamu, daca cu acésta sistema se incuragiadia munc'a nationala? Glumetii sau nepasatorii respundu, ca lucratorii nostrii se bucura de aceleasi favori preste granitia, cá cumu románii se ducu se muncésca in alte tieri, si daca s'ar duce ar putea ei se traiasca pe acolo precum traiescu strainii la noi. Iata dara cum, cu dispositiuni in aparintia nevinovate, se lovescu interese nationale de întâi'a ordine.

Nedandu-ne inca sama de inriurirea ce are asupr'a desvoltarei unui poporu incuragiarea si ocrotirea muncei nationale, n'amu luatú nici o mesura pentru întreprinderile mari ale Statului; amu permisú de o potriava, romániloru si streiniloru se concuredie pentru atari întreprinderi. Este constatatu, strainii au reusitu in cele mai multe casuri. La obiectiunile facute s'au respunsu invariabilu: pentru ce románii nu lasa mai

josu de càtu strainii? Statulu cauta se prefere ofertele cele mai scadiute. Si cu nenorocit'a teorie a ofertelorú scadiute, marea industrie a întreprinderilorú publice a devenitu mai cu totulu unu monopolu alu strainiloru. Acestia storcu càtu mai mari beneficii; facu lucrarile pre càtu li se iarta in conditiun mai rele, realiséza beneficii grase care se folosescu airea.

Totu insuflati de acelasi spiritu nepomenitu de tolerantia; de aceleasi sentimente umanitarie fatia cu strainii, amu lasatu ca pe nesimtite mai tóte meseriile se fie acaparate de straini; ca comericiulu, pàna si celu mai micu, comericiulu de càrciuma prin sàte, se fie directu sau indirectu invértitu de straini; cá comericiulu celu mai mare se devie in faptu monopolulu strainiloru; cá in capital'a Romàniei firmele mari nationale se devie o raritate; cá in Iasi, Brail'a, Galati si alte orasie mai se nu mai existe firma romána.

Tóte acestea din punctulu de vedere alu libertatii comericiului, alu teorielorú economice paru lucruri firesci, de óre-ce tint'a finala este profitulu, ori pe ce cale aru veni. Privindu-le inse din punctulu de vedere nationalu; cercetându daca acésta parasire a intereselorú nóstre respunde cu intarirea nationalitatii, lesne ne convingemu de contrariu.

Aceea ce nea indusu si ne induce in eróre este, ca nu suntemu inca patrunchi de relatiunea intima ce exista între interesele nationale si cele economice; cà nu am ajunsu a ne convinge, ca directiunea ce se dà economiei nationale a unui poporu are o inriurire hotaritóre asupra nationalitatii sale.

Economistii, in generalu argumentéza in materie de relatiuni economice cá si cumu nu aru esistá nationalitati diferite; séu déca exista, cá cum ele aru fi traindu atátu de in pace unele cu altele, in càt nici nu merita cá Economi'a politica sè se ocupe cu mesuri ocrotitóre intereselorú loru respective. Si cu tóte acestea nu numai ca traiescu pe fati'a paméntului atátea nationalitati diferite, dara între dinsele exista rivalitati de totu feliulu; sunt inamice unele altora; se pândescu un'a pe alt'a in ori-ce întreprindere facu: isi intindu curse pentru diferite scopuri; cauta a luá un'a dela alt'a, séu a inghití cea mai tare pe cea mai slaba. Sub totu feliulu de preteceste interviniu in afacerile altora; impunú celoru mai slabi, si chiar celoru tari, solutiuni si mesuri dupa gasirea loru de cuviintia. Dreptulu de cotropire figurându inca in aceea ce se numesce dreptulu gintelorú, natiunile se întrecu care mai de care se-lu puna in practica. Ast-feliu fiindu, se nu ne miramu cându cu tóte congresele pacii, cu tóte indemnurile economistilorú, pentru desarmarea generala, diferitele natiuni cauta sè se intarésca, se'si sporésca mijlócele de aperare. In asemenea imprejurari marirea si intarirea nationalitatii pe tóte caille si prin urmare si pe calea economica, devine cea mai sfânta dintre datorii cetatienilorú unei tieri. Incredintiarile ce ne dau cei cu libertatea comericiului internationalu, cumca acésta libertate va aduce pacea si frati'a între popóre, nu ne infatisiadia, pentru momentu, nici unu sortiu de realizare. Sub alte forme si cu altu felu de mijlóce, némurile se urmarescu, se invidiaza unele pe altele ca in tóte timpurile. De aceea economistii, ori càta buna credintia si convingere le-amu presupune, trebuie se intieléga, ca rigórea principilorú nu póte se impuna unui poporu se fie vatamatu in interese cu care este strinsu legata esistinti'a si marirea sa.

Întărirea naționalității este o cestiune atât de fundamentală pentru unu popor, în câtu trebuie să se sacrifice la nevoie chiar interesele unora dintre producători sau dintre consumatori. Negresitu ca lasându granitiile României deschise din toate partile; neluându nici o mesura pentru ocrotirea muncii naționale; îngaduindu se între marfurile și lucrătorii străini după voie și fără nici o restricțiune, în asemenea condițiuni cele mai multe obiecte de care avem trebuința, precum și muncă, voru fi mai uștine ca în toate orașele declarate porturi-france. Întrebarea înse este: ce devine populațiunea română? ce devine producțiunea națională? Putem noi ore sacrifica unei eștinatati provisorie cele mai scumpe interese economice și naționale? Negresitu ca nu, voru răspunde toti acei ce sunt pătrunși despre intimă legătura ce esista între organizațiunea economica a unui popor și naționalitatea sa. Ortodocsii în economie politica ne voru cită exemplulu Angliei, a căria naționalitate nu s'a periclitatu cătusi de puțin prin introducerea libertatii comerțului. La unu argumentu ca acesta nu se pôte răspunde decâtu citându chiar pe Angli'a că exemplu. Se urmam și noi aceeași politica economica pe care au urmat-o englesii de cându au începutu seși organiza se agricultura, industria și comerțulu; se adoptam și noi libertatea comerțului cându vom ajunge în tr'unu stadiu de dezvoltare economica analoga cu acela în care ajunsese Regi'n'a Mariloru când au proclamatu libertatea comerțului.

Economistii făcându abstracțiune de naționalitate; privindu lumea ca unu tîrgu universalu: considerându popórele ca insuflate de cele mai nobile sentimente unele catra altele, nu voru se admita o legislațiune economica protectóre sub cuventu ca printr'acést'a nu numai ca interesele economice aru fi lovite, dară s'aru inasprí raporturile de buna vecinătate, de bune relațiuni între popóre. Întielegem pe ilustrulu poetu Victor Hugo se totu întrunésca congrese pentru a stabili bazele unei paci universale; se făca apelu la sentimentele de umanitate ale suveraniloru când acestia 'și declara resboiu. Inim'a nobila a poetului se induiosadia și-lu face a crede ca cuvintele sale voru aflá vre-unu resunetu. Nu întielegem înse ca economistii, cari trecu de ómeni practicii; cari se ocupa cu interesele materiale; ei cari trebuie se tîna séma de ómeni așa cum sunt, eara nu după cum își închipuiescu ómenii de imaginațiune, nu întielegem, dicu, că economistii se ne totu recomande a da intereselor noastre economice o direcțiune, care presupunea o stare de infratire universală. Dară unde vedeti acéstă infratire? Nu vedem ore ca cu tota civilizațiunea dreptulu celui mai tare, celui mai avutu predomnesce astadi ca în toate timpurile? Nu vedem ca astadi ca și în momentulu când s'au întemeiatu cele dintâi societati omenesci, unu nému cauta se esplóteze pe altulu? Nu vedem ca cu toate protestarile de buna vecinătate, celu mai tare cauta a calcá pe celu mai slabu, a'i luá pe furisulu din pământulu seu și chiaru satele sale? Nu vedem ca tractatele de comerțu sunt unu mijlocu de a smulge unulu dela altulu câtu mai multu? Și în acéstă stare de urmarire fără pregetu și fără crutiare a popóreloru unora contra altora, credu ore economistii ca unu popor aru dovedí căși întielege interesele, când s'aru lasá se fie esplótatu economicese, redusu

în starea de a atárná de alții până și pentru obiectele cele mai simple și mai utile?

Se parasim deci iluziunile ce mai putem avea asupra sentimentelor presupuse popóreloru unele pentru altele; se ne încredințiamu odata pentru totu-de-una, ca pentru a se pastrá naționalitatea trebuie se fimu tari și avuti; ca avuti'a este puterea; ca numai prin avutie ne vomu putea întări și luptá pentru pastrarea naționalității noastre. Spre a ne înavuti cauta se nú umblam după esperientie economice, ca-ci nu noi suntem chiepati a esperimentá teoriile ideologiloru, principiile aceloră cari traiescu cu mintea lor în alta lume. Datori'a noastră ca popor micu și întârdiatu pe calea dezvoltării economice, este de a ne tiné de calea batută; de a procede după exemplulu altoru némuri care au ajunsu la înflorirea și la întărirea naționalității lor.

IV. *Influință a regimulu economicu asupra muncii naționale.*

În 1868 trei-dieci de deputati subscrisera o interpelațiune adresată guvernulu imperatorulu Napoleon, privitoare la consecințele regimulu economicu alu Franciei inauguratu în 1860. Cu acéstă ocaziune ilustrulu barbatu de Statu D. Thiers, rostí unulu din acele discursuri care au facutu epoca în istoria parlamentara a Franciei. Vorbindu despre datori'a ce încumba unui guvern pentru a ocrotí și încuragiá muncă națională, marele patriotu dise: „Muncă este cea mai mare bine-facere rezervată omulu de către Dumnezeu..., către acestu scopu maretiu trebuie se îndreptam națiunile că și individele.“ Acestu principiu admisu, D. Thiers judeca ori-ce sistem economic după cantitatea de muncă ce procura poporulu. Faptulu este ca, la urmă urmeloru, unu sistem economic se reduce la o cestiune de muncă. Cu câtu poporulu vá avea mai multu de lucru, cu atâtu sistemulu este mai bunu. Când printr'o schimbare în sistemulu economic o parte însemnata dintre locuitori sunt nevoiti seși parasésca meseriile și se se făca salahori*, sau se caute ași cășigá pânea din toate dilele muncindu după împrejurari; când meserii odinóra înfloritóre ajungu în decadentia și disparu; când milióne de bratie pierdu câte patru și cinci luni în fie-care anu pentru câmpu; când asemenea fapte se constata într'o țara, putem fi siguri ca regimulu seu economic este vitiosu, nu răspunde trebuințelor naționale. Iată pentru care cuventu cestiunea libertatii comerțului, privita din punctulu de vedere alu influinței ce pôte se aiba asupra producțiunii avutiei și asupra muncii naționale, este un'a dintre cele mai însemnate cestiuni economice.

Regimulu economic influințédia într'unu modu învederatu asupra pastrării, perfecționării, propasirei, remunerațiunei, alegerii și siguranței muncii naționale. Istori'a ne înfatisadia multe exemple de țeri, în care odinóra muncă națională înfloriá pe câtu tîmpu a fostu ocrotita de legi întiepte și prevedietóre; ear mai pe urma ajunsu la decadentia când a fostu lasata în voi'a concurenței altoru némuri mai înaintate și mai puternice.

*) Salahoru turc: românesc dileriu, muncitoriu cu bratiile, proletariu.

Cine nu cunoșce trist'a istorie a aceluor doue țeri latine, Spani'a și Portugali'a care, amagite de totu felu de promisiuni și-au deschis granțiile produselor streine mai fara nici o restricțiune, și in cele din urma s'au treditu intr'o stare de cadere economica unica in analele istoriei! Si cu tôte acestea câtu era de mare prosperitatea acestoru doue țeri. Faim'a despre avuti'a și puterea spaniola și portugeza se imprastiase peste totu globulu! și astadi.....! Imensele loru colonii, si le-au impartitu altii; iar in floritorea loru industrie a mai disparutu. O sôrta analoga se pregatea Franciei și inceputulu se și faceuse; natiune mai vigurôsa, ea a scapatu cu perderea unei colonii insemnate, inse a remasu cu o industrie prospera.

Pe o scara mai redusa țiar'a nôstra infatisiadia unu esemplu despre rezultatele la care conduce espunerea muncii nationale loviturilor fara crutiare ale concurentiei streine. Pre catu tîmpu relațiunile nôstre cu Europ'a erau prea puțin dezvoltate, noi, redusi in mare parte la propriile nôstre puteri și mijlôce, am cautatu că pe lângă munc'a agricola se introducemu in țiară câtu mai multe meserii. Multi dintre cei cari traiescu astadi 'și aducu fôrte bine aminte, ca înainte cu o jumetate de secolu aducemu din afara numai produse coloniale, postavuri fine, blani, matasarii, in fine diferite stoffe. Industrii, precumu cismari'a, cojocari'a subțire, argintari'a, tabacari'a*), cêpradiari'a*), caldarari'i'a, croitorii'a, curelari'a, și altele, in floriau și procurau locuitorilor tôte obiectele trebuincioșe. Mai târziu se întemeiara fabrici de luminari stearine, de postavu, de tistimele, tabacarii. Trep-tatu industri'a nôstra se dezvoltă dupa cumu se dezvoltă și la alte popóre. Impregiurarile inse ne puneau in relațiuni mai de aprôpe cu diferitele staturi din Europ'a. Politic'a neadormita ne urmarea pasu de pasu. Pentru a innabusi în fața ori-ce inceputu de industrie, pe de o parte, fabricatele straine umplura pietiele nôstre, iar pe cale diplomatica ni se impuneă tractatele de comerțu inchieiate cu Turci'a, tractate care nu cuprindu nici o urma de protecțiune a industriei nationale. Au fostu de ajunsu aceste mesuri pentru a descu-ragiă meseriasii și industriarii români. Aventulu ce luase mic'a nôstra industrie incepù sè se potolêscă, și activitatea nôstra se îndreptă mai cu sêma catre lucrarea pamântului.

Mai târziu pentru a face se dispara ori-ce aspiratiune pentru întemeierea unei industriei nationale, ni se propune de catra Austro-Ungari'a inchieierea unei conventiuni comerciale. Se justifică acêsta conventiune prin faptul, ca Austri'a tratându cu noi ar' recunoșce intru cât-va suveranitatea nôstra; amagire zadarnica. In fine conventiunea s'a inchieiatu. Statulu vecinu, multiamita dibaciei ômeniloru sei de Statu, reusî se și asigure tôte folôsele posibile; iara noi ne aleseramu cu fictiunea ca tratamu că natiunea suverana și cu industri'a sacrificata. Resultatele le cunoșcemu: meseriasii nôstroi au ajunsu salahori; fabricele s'au inchis și ori-ce încercare de a se întemeiă vre-o industrie cade sub lovitur'a concurentiei din afara. Astadi ne imbraca de la capu până in talpi vecinii

*) Argasitorii.

**) Ciucurari, cari facu ciucuri sau asia numiti canaci, tiortori, cum și gaetane, fasie, cînóre ori sitóre, cingatori sau brâne și alte inpletituri și tieseturi de luxu, nu numai din materii testile, cum cânepa, inu, bumbacu, metase, ci și din fire de aur și argintu, buna-ôra ca cele ce se vedu la oficiarii armatelor etc.

Red. Tr.

nôstroi; ne procura până și cele mai neinsemnate obiecte, și spre complecta deridere ne trimitu până și faina, spirtu, vinu, untu, cartofi, fructe diferite. Pușnu mai trebuie pentru a ajunge sè vedemu țiar'a că luata intr'unu felu de arendare economica. Lucrurile au ajunsu până acolo, ca de mai multi ani importulu a covârsitu esportulu, in câtu chieltuimu din fondu pentru a cumpera cârpeturi. In anulu 1883 amu chiel-tuitu 140 de miliône pentru obiecte importate, preste aceea ce amu esportatu.

Actiunea derapanatôre a conventiunii comerciale a reu-situ se face se piara până și din sate stramosiasc'a industrie cas-nica. Astadi țieranii și țierancele alêrga la têrgu sè se imbraca și sè se incaltie. De abia prin satele de la munte se mai gasescu femei care tiesu pândia și dimie*). Sate întregi și-au parasitu frumosulu portu nationalu schimbându-lu cu sdrentie streine. Mesterii streini, cusatôrese au inceputu sè se asiedie prin sate pentru a incaltia și imbracă pe locuitori. Têrgulu le procura fularele, panglicile, manusile de atia, botine cu tocuri inalte, și atâtea nimicuri de metalu și de sticla, cu care se impodobesce secsulu frumosu.

Aplecarea spre lucsu și chieltuial'a zadarnica a nêmului nostru fiindu data, comerțulu se folosescu pentru a pune la îndemân'a țieraniloru și țieranceloru tôte nimicurile. Tieramulu chieltuiescu, și daca n'are bani, 'și inchiriadia bratiile lui și ale familiei pentru ani întregi, numai se pôta chieltuî. De alta parte femeile cându nu au de lucru la câmpu, pierdu timpulu dinpreuna cu tóta famili'a, de ôrece resboiulu și furc'a au fostu parasite. Urmarile din punctulu de vedere alu bunei stari a populațiunii rurale și alu deprinderiloru sale morale, sunt din cele mai grave; le cunoșcemu cu totii și nu credu ca trebuiescu reamintite.

Concurenti'a straina nemarginita de nici o ingradire protectôre activității industriale, produce pe fie-care anu rezultate la care nu ne asteptamu. De câti-va ani suma de lucratori straini, cei mai multi ambulanti, au monopolisatu industri'a cladiriloru. Zidarii nôstroi sunt deja inlaturati de catre lucratorii streini. Multi au fostu nevoiti se și parasêscă meseri'a. Resultatulu se pôte prevedé: români nu voru mai inventiă zidari'a. Cei cari se inspira de idei cosmopolite și cari nu voiescu se vadia nici o legatura între interesele economice și cele politice și sociale ale țierei, gasescu fôrte naturalu că români se fie inlocuiti de straini, de ôrece acestia lucrêdia se dice, mai eftinu și mai bine.***) Totu in modulu acesta au fostu inlocuiti români in comerțu, in esplôtarea mosiiloru, a cârțumelor; resultatulu este cunoscutu: Români au ajunsu slugi la streini.

Totu pe temeiulu ca cultivatorii germani, italieni și altii aru fi lucrându pamântulu cu mai mare pricepere, s'a propusu și se propune, de ômeni cu vederi cosmopolite, sè se aduca colonii streine. Daca instinctulu de conservatiune și patriotis-mulu a câțiva ômeni nu ar' fi datu semnalulu despre peri-

*) Panura tiesuta.

**) De aceea se vedu chiaru și in capital'a Bucuresci unde se zidescu fôrte multu, atâte case mari zidite de architecti straini, unele cadute in ruine înainte de a fi coperite (invelite), altele cu crepaturi fôrte periculôse, încâtu unii pareti trebuie sè se derime și zidêscă din nou; in altele dupa 2—3 ani plôua de varsa. Totu casuri de acestea intimpini și pe la câteva gare, de ex. la Predealu, unde in 10/22 Martiu a. c. plouă tare in mai multe sale.

Red. Tran.

colulu ce amenintia nationalitatea noastră si munc'a nationala, astadi pamentulu României ar fi fost in parte populatu de némuri streine. Lasamu pe cetitori se cugete; care ar fi fost urmarile acestei colonisari economice.

Intrebarea este: este óre in interesulu tiei, cá sub pretestu de ieftinatate si o mai buna esecutare a diferite lucrari de catre streini, se incuviintiamu unu regimu economicu, care ne va conduce pe nesimtite la instrainarea muncii?

Alte némuri puternicé si avute, s'au ingrijitu de navalirea muncitorilor streini. Americanii au cerutu gonirea lucratorilor chinezi din Californi'a; — in Franci'a meridionala s'a cerutu departarea lucratorilor italieni; — la Paris si airea se cerea inlaturarea germanilor din fabrici si comptóre; — la Vien'a mai acumu câti-va ani Primariulu nu primia la licitatiune pentru lucrari publice concurenti streini; in fine in tóte staturile din Europ'a se incuragiaza munc'a nationala. Cum se ne espicamu nepasarea româniloru fatia cu munc'anationala, decâtu cá o ratacire care, cá si altele, ne va conduce la aservire economica?

Spiritulu afaceriloru, care a patrunsu de câtu-va timpu in societatea noastră, face pe multi barbati distinsi se nu vadia in cestiunile de feliulu acesta decâtu profitu si perdere. Le vorbesci de lucratori streini, cari iau pânea româniloru; 'ti respundu cu recéla: atátu mai reu pentru români; se caute a lupta contra lor. Se spune ca concurenti'a streina face sè se inchidia fabricele române: respusulu este acelasi: atátu mai reu daca români nu potulu luptá. E de mirare cá ómenii cu invetiatura, altmintrelea bunii români, se nesocotésca in atátu una din conditiunile esentiale ale esistentiei si prosperitatii unui poporu, ocrotirea muncii nationale. Apoi, pentru Dumnedieu, daca prin legile ce avemu nu putemu garantá nici munc'a poporului, nici esistenti'a tuturor meserii care ocupa sute de mii de bratie, si suntemu amenintiati de a vedea cá mâine streinii despicanu brasd'a paméntului românescu, ne intrebamu: ce perspectiva de vitalitate si de durata ne infatisiédia viitoriulu României?

Scaparea este in bunulu simtiu alu natiunei. De câtva timpu români se ingrijescu de situatiunea economica ce li s'a facutu de imprejurari si paru decisi a nu mai ingaduí, sub nici unu pretectu, cá interesele lor economice se mai fie subordinate la cutare sau cutare esigentie politice. Politic'a care conduce la slabiciune economica, este o politica gresita si trebuiesce abandonata.

Natiuni puternice si avute sunt gelóse pâna la escesu de totu ce privesce incuragiarea muncii nationale. Cine nu scie câtu progresu a realizatu industri'a si agricultur'a germana? Cu tóte acestea, principele de Bismarck incredintiându-se ca lemnele de provenintia rusésca facu o concurentia simtitóre lemneloru germane, propuse in tarifele de la 1879 urcarea dreptului de intrare asupr'a lemneloru streine. Acésta urcare de tace fu combatuta de deputatulu Schlatow, care intre alte argumente invocá si pe acela, ca negutiatorii germani facéndu acestu comerciu de lemne cu Rusi'a, printr'acést'a chiar se folosesc patri'a germana. Principele cancelaru nu lasá fâra respunsu cele rostite de catre deputatulu Schlatow. Intre altele díse:

„Dlu preopinentu a insistatu mai in urma, cu o „enfasa particulara, asupr'a nationalitatii *germane*. a comerciului

„lui de lemne; a vorbitu despre comerciulu. de lemne germane, despre negutiatorii de lemne; si voiu combate aci „conclusiunile pe care acela care aru fi puçinu versatu in „materie aru putea se traga din cele díse; cá cum acesti „domni ar transporta, aru vinde lemne *germane*; ca cum „lemnele germane s'ar desface prin mijlocirea lor, si ca cum „cei 8% (de beneficii) din care se inpartasiescu din vëndiarea „la Londra, ar provení din lemne germane. Sub acestu ra- „portu, domnii acestia sunt mai multu negutiatorii de lemne „rusi de câtu germani (*ilaritate*); fara indoiala, in cualitatea „loru de compatrioti, ne suntu tot-d'aun'a persóne placute, „si vedemu cu placere ca tragu óre-care beneficii din lem- „nele ruse; inse ca se fie negutiatorii de lemne germane, „in intielesulu ca espórta lemne germane, acésta glorie, nu „potu se o acordu. Domniile lor ar face mai bine „se nu atinga acésta parte nationala a afacerii, cá-ci cu chi- „pulu acesta ne aducu aminte câtu ne este de greu de a vedé, „cum propriile nóstre drumuri de feru, care sunt construite „in mare parte cu banii contribuabililoru, in totu casulu cu „banii germaniloru, au devenitu serviciuri de transportu ale „streiniloru, explotandu-se mai multu in folosulu veciniloru „nostri din afara, (*fórté adevératu*), de câtu in folosulu pro- „ductiuniloru indigene, germane. Ne mai aduceti aminte aceea „ce nu putemu schimbá geograficesce, cá adica orasiile nóstre „maritime germane, prin noue intorsaturi ce au luat afacerile, „au devenitu mai cu séma locuri de intreposite pentru strai- „nulu despre resaritu, si facu se transitedie pe la noi pro- „ductele veciniloru nostri straini, cari sunt atátu de nenoro- „cosi pentru ca se le atraga atentiunea, pe când pentru pro- „ducatorii de aceleasi producte germane ei n'au de câtu o „rece privire de compatimire, fatia cu beneficiulu ce tragu „din vëndiarea lemneloru straine.“

Deputatulu Schlatow combatédu urcarea tacei lemneloru, invocase si argumentulu, ca comerciulu cu lemne ruse face se traiasca unu mare numeru de lucratori germani. Ací findu in cestiune munc'a nationala germana, principele de Bismarck adresá urmatórele cuvinte preopinentului:

„Cându D. oratoru díse, ca multi lucratori 'si cásciga „pânea in plutire si alte manipulatiuni ale lemneloru (im- „portate la noi), 'mi inchipuiescu ca totu asia va fi si cându „veti vota dreptulu de vam'a propusa. Cu tóte acestea a-si „rugá sè se stabilésca in acésta privintia o statistica compara- „tiva, care se ne arate, cáta suma de lucratori, in padurile „tíerei nóstre, si-au perdutu pâinea prin faptulu, ca aceste „paduri nu mai aducu venituri, nu se mai desfacu cá înainte. „(*Semne numeróse de aprobatiune*); citiedu de preferintia pro- „vinci'a Silesiei, in care lemnele taiate din padurile Austriei „trecu dealungulu paduriloru silesiane, sub ochii lucratoriloru, „astadi fara pâine, care gaseau înainte in acelési paduri o „ocupatiune abundanta dilnica, placuta pentru densii si pe „care si-o treceau dela parinti la copii, cea mai mare parte „ca taietori de lemne, ca privighetori ai tuturor lucrariiloru „care sè tñu de esplotarea paduriloru, sau ca maiestrii la „ferestrarie, inse unu numeru mare si ca mici intreprindie- „tori de transporturi care se facu din intrulu paduriloru la „ferestraiele mecanice si la garele drumuriloru de feru. Toti „ómenii acestia cari 'si lucrédia var'a câmpurile cu unu calu, „dar cari iarn'a nu au la ce intrebuintia acelu calu, cáscigau

„bani multi totu timpulu câtu tîne iarn'a, cu caratulu lemneloru, lucrare pe care o facéu atunci când nu avéu de lucru; acum ómenii acesti'a au fostu nevoiti se'si vëndia caii, pentru ca nu-i mai potu hrani iarn'a, si acele paduri ale Silesiei, in care se affá alta data unu adevératu furnicariu de lucratori, sunt astadi mute si mórte: acést'a nu este numai o intristare pentru padurari sau pentru proprietarii particulari, dara si o mare îngrijire pentru esistenti'a publica si unu adevératu doliu pentru lucratori, dintre care atâtea mii 'si agoniséu alta data hran'a in padurile tiei, care astadi nu aducu nici unu venitu; — si numerulu acestoru lucratori atârna cu tóte acestea multu mai greu in balantia de câtu acelu alu lucratoriloru plutitului, cari in mare parte, cunóscemu toti, intre altii luntrasii polonesi, sunt streini, avéndu mai obicinuitu in fruntea loru unu conducatoriu de nationalitate germána.“

Asia dara cancelariulu Germaniei a mersu pâna acolo cu îngrijirea pentru pastrarea muncii nationale pe séma germaniloru, in câtu a urcatu tacsele asupr'a lemnelor de provenintia rusésca numai pentru a incuragiá esplotarea paduriloru locale si pintr'acést'a a da de lucru acelor Silesiani aparati cu atât'a caldura in parlamentulu imperiului.

De alta parte principele cancelariu cu câta asprime condamna faptulu, ca drumurile de feru germane au ajunsu se servésca mai multu strainiloru, cu tóte ca sunt construite cu banii pamènteniloru; câtu este de mahnitu ca porturile germane au devenitu intreposite pentru lemne straine. Aceeasi preocupare patriotica despre munc'a nationala, despre productiunea nationala.

Când State puternice si avute se ocupa cu atât'a îngrijire despre ocrotirea si incuragiarea muncii nationale, cum s'ar putea explica cá noi, a carora tiara este departe de gradulu de prosperitate al Germaniei, se fimu nepasatori fatia cu concurenti'a necrutiatóre ce se face muncii nationale? In asemenea materie nu'si au loculu argumente intemeiate pe efitnitate si pe mai multa dibacie profesionala. Când sunt in cestiune interese nationale cu care sunt strînsu legate esistenti'a si prosperitatea némului nostru, interesele individuale trebuie sè se dea in laturi. Nu se potu compromite interesele nationale si economice numai pentru ca cutare companie sè se inavutiasca, ca cutare individi se realisedie beneficii.

Tiar'a cere filoru sei dari grele pentru intempinarea chielueliloru publice; le cere viéti'a pentru a o apará contr'a incalcatoriloru. Dau românii cu buna vointia bani si se ducu la batalie cântându. Credu ca in schimbulu acestoru sacrificii, lucratorii romani, fie plugari, fie industriali, au dreptu la rëndulu loru se céra tiei protectiunea muncii nationale.

(Va urmá).

Lucrarile academiei romane in sesiunea anului 1886.

Sesiunea generala din anulu acesta deschisa in 23/11 Martiu a duratu pâna in 27/15 Aprile si afara de Dumineci s'au tinutu in fia-care di siedintie plenarie, private, éra in dile de Vineri publice. In anumite dile dupa

sau inainte de siedintele plenarie s'a lucratu in comisiuni si in sectiuni, anume cea istorica, la care se adunase materialu si mai multu decâtu in anii din urma, s'au tinutu vreo noue siedintie.

Din raportulu generalu relativu la lucrarile din a. 1885 reprodusu si de câtra noi in Nrii.7—8 se póte cunosce o parte mare din agendele care urmá se fia tractate si in anulu acesta, dara program'a sesiunei actuale nu ne incapuse in Nrii citati; de aceea o alaturamu acilea in interesulu literatiloru nostrii din alte tieri, câti afla necessariu a urmari activitatea academiei romane in fia-care anu. Aceea este:

Program'a lucrariloru sesiunei generale din anulu 1886.

1. Raportulu Secretariului generalu despre activitatea Academiei in decursulu anului incetatu.
2. Alegerea comisiunii pentru examinarea lucrariloru facute in decursulu anului incetatu.
3. Alegerea comisiunei financiare pentru cercetarea compturiloru din anulu incetatu si pentru combinarea budgetului pe 1886—87.
4. Darea de séma a D-lui B. P. Hasdeu despre lucrarea Marelui Etimologicu alu Romaniei.
5. Raportulu comisiunii insarcinate cu cercetarea publicatiuniloru prezentate la concursulu premiului Nasturelu-Herescu de 4000 lei si a premiului Lazaru de 5000 lei.
6. Raportulu comisiunii insarcinate cu cercetarea colectiunii de arii poporale române prezentate la concursulu premiului Heliade-Radulescu de 5000 lei.
7. Raportulu comisiunii financiare asupra compturiloru pe 1885—86.
8. Raportulu comisiunii insarcinate cu examinarea lucrariloru facute in decursulu anului incetatu.
9. Luarea decisiuniloru asupra legatelor A. I. Dimitriu, G. San-Marin si Dr. M. G. Obedenaru.
10. Determinarea subiectului ce este a se pune la concursulu premiului Lazaru de 5000 lei pentru anulu 1889.
11. Alegerea comisiunii pentru cercetarea lucrariloru ce se voru presentá la concursulu premiului Lazaru de 5000 lei pentru 1887: *Flora descriptiva a unui judetiu din Romania.*
12. Alegerea comisiunii pentru cercetarea lucrariloru ce se voru presentá la concursulu premiului Alexandru Ioanu Cuza pe 1887: *Istori'a Romaniloru in Dacia traiana de la Aurelianus pâna la fundarea Principateloru Moldov'a si Tiér'a-romanésca.*
13. Alegerea comisiunei de 9 membri pentru cercetarea publicatiuniloru ce voru intrá la concursulu premiiloru Nasturelu-Herescu de 4000 lei si Heliade-Radulescu de 5000 lei pentru anulu 1887.
14. Raportulu comisiunii bibliotecii.
15. Formarea budgetului pe 1886—87.

16. Dispositiuni pentru facerea unei noue editiuni a „Istoriei Romanilor in epoc'a lui Mihaiu-Vitézulu“ de N. Balcescu.

17. Alegerea unui membru alu Academiei in Sectiunea sciintifica in locul repozatului Dr. A. Fetu.

18. Alegeri de membri onorari si corespondenti.

19. Cestiunea ortografiei. Continuarea discussiunii asupra lui *z* mutu finalu.

20. Alegerea Presiedintiloru si Vice-Presiedintiloru Sectiuniloru (Art. 14 Stat.)

21. Alegerea Secretariului Sectiunii sciintifice pe 7 ani. (Art. 15 Stat.)

22. Alegerea Delegatiunii pe anulu 1886—87.

23. Raportulu Secretariului generalu asupra lucruriloru sesiunii generale.

Comisiunea compusa in sensulu p. 2 din membrii G. Baritiu, Vas. Alexandescu Urechia si Nic. Quintescu pentru examinarea lucrariloru de preste anu, avendu sub ochii sei unu raportu atatu de lungu si bogatu destulu in afaceri, s'a simtitu obligata a'i analiza mai tote partile, a'si da opiniunea asupra loru, a si face cateva propuneri spre a se lua in discussiune si a se decide in siedinti'a plenaria asupra loru.

Fiind-ca mortea rapí intr'unu anu atati membrii din sinulu academiei, comisiunea dete espressiune aceloru perderi prea durerose in urmatoarele cuvente:

„Acestu corpu academicu si cu elu natiunea perdú intr'unu singuru anu cinci barbati dintre cei mai zelosi, cei mai iubitori de sciintie si tari in credinti'a loru nutrita despre vitalitatea poporului, cá si despre farmecele neinvinse ale limbei nóstre. Unulu dintr'ensii in scurtulu timpu catu fusese ministru de culte si instructiune in anulu 1866 celu cu catastrofe bellice si cu colera, scóte rapede proiectulu unoru statute si alu unui decretu puse la o parte cu doi ani mai inainte din cause grave, mijlocesce confirmarea loru, prin urmare infintiarea societatiei academice, transformata mai tardiu in acestu corpu academicu, éra elu insusi se sterge din catalogu dicéndu-ne: Lucrati Voi in pace si liniste asia precum cere sciinti'a, carei nu'i place comuniunea cu politic'a militanta. Acesta éra Const. A. Rosetti.

Intra in sinulu societatiei unu altu barbatu din Romani'a de preste Milcovu, Dr. Anastasie Fetu si petrundu multu mai de inainte despre immens'a importantia si marime a problemelor date corpului academicu spre deslegare, nu'i devotédia numai tesauzele cunoscintieloru sale castigate la doue universitati europene din cele mai renumite, ci mai depune dintru odata pe altariulu natiunei inca si o parte din averea sa materiala.

Vine in curénd si alu treilea, Dr. M. G. Obedenaru, acelu spiritu devotatu, cutezamu a dice, neconditionatu, natiunei, patriei sale, sciintieloru si in anii din urma mai pre susu de tote istoriei nationale, isi deschide cu o perseverantia demna de barbati'a sa usi incuiate pana mai de curendu pentru toti ómenii de alta confessiune reli-

giósa, — in fine simtindu ca prin o crudime a sórtei va fi chiamatu la o alta viatia, unde nu este durere nici in-tristare, se decide iute cá se aduca prinosu intrég'a sa avere materiala culturai mai inalte si genuine romanesce, dicéndu in sufletulu seu: „Eu nu mai pociu lucrá, moriu inse in credintia si cu consolatiunea ce'mi usiorédia durerile, ca Academia romana va folosi la timpulu seu venitulu ce va trage din averea mea cu atata intieptiune si economia, in catu fiii natiunei se'i guste fructele in decursulu tuturoru vécuriloru.“

„Obedenaru a doveditu prin faptu, intielegerea si interesulu celu mare pe care'lu nutria pentru marea institutiune nationala ce representamu, facéndu-ne donatiune tota averea sa.“

Acestea din urma sunt cuventele coprinse in raportulu generalu demne de a fi cunoscute in cele mai largi cercuri a le societatiei romanesce.

La unu altu barbatu rapitu din mijloculu nostru, incarcatu de merite resumate pe scurtu in raportu, i se mai conserva memori'a la contimpurani di etatea sa inca si prin zelulu si incercarile sale alaturea cu alti cativa moldoveni, de a restabili o comunicatiune sciintifica si literara intre toti locuitorii tieriloru limitrofe, a caroru limba materna este cea romanesca. Biografulu lui Dr. Georgie Cuciureanu care va voi se'i perpetuedie memori'a, va sci se'i inpletésca cununa nevescedita din tota avuti'a meriteloru lui patriotice, nationali si in generalu humanitarie.

Unu alu cincilea barbatu isi propusese indata dela inceputulu activitatiei sale a lucra din tote puterile pe unu terenu fórte puçinu cultivatu pana atunci, adeca a compune diverse carti didactice, a redacta prim'a fóia pedagogica din Ardealu „Amiculu scólei,“ éra in anii mai dincóce si o fóia belletristica ilustrata „Albina Carpatiloru;“ in fine vediendu elu cá fara a cultiva si terenulu economicu si fara a invetia pe romanu sesi castige cu munca drépta, dara sesi pastredie cu mare grija averea castigata, progresulu este aprópe preste putintia, a desvoltatu cea mai incordata activitatea a sa spre a infintia si pentru poporatiunile romane Institutulu de creditu si de economii „Albina“ in Sibiiu, care in timpulu de fácia, dupa activitate de 13 ani inverte preste anu in diverse operatiuni de banca sume pana la 13 milióne florini (aprópe 33 milióne l. noi) inpartiéndu si dividende frumóse. Pre langa acésta, pe urm'a „Albinei“ s'au mai infintiati alte vre-o siepte institute de imprumuturi si economii in regiunile locuite de romani.“

Totu in asemeni termini doiosi au fostu recomandata gratitudinei romaniloru si memori'a renumitului barbatu eruditulu alu Sorbonei Emile Egger, care avuse in dilele sale mai multi ascultatori romani dintre cei cari isi faceau studiile loru la Paris si care celu de antaiu in Franci'a au avutu curagiulu de a recunósce in prelegerile sale publice descendentia poporului romanesce dela anticele colonii, aduse in Dacia de cátra Traianu si alti imperatori ai Romei, in contra altoru istorici si filologi de opiniuni opuse, dara cu totulu nesigure, puse pe fundamente de nisipu, hipotese si conjecturi apucate din ventu.

În cătu pentru repausatul G. Vegezzi-Ruscalla dela Turinu, comisiunea nu avù destule cuvente spre a'i releva dupa dorintia neperitórele lui merite sciintifice si mai presusu de tóte generós'a propaganda ce facuse acestu barbatu nemoritoriu din propriulu seu indemnu, din convictiunea sa intima, nu numai pentru latinitatea si nobil'a descendenta a poporului românescu, ci si pentru emanciparea lui nationala, totodata si pentru dreptulu de independentia politica a principatelor românesci într'unu periodu mai bine de patrudieci de ani.

Propunerile comisiunei relative la diverse cestiuni si afaceri ale Academiei s'au votatu tóte una câte una si s'au adoptatu in unanimitate, precum se va vedea din Analile anului curentu.

Comisiunea finantiara compusa totu din trei membrii, referente dn. Vinc. Babesiu, cercetându tóte conturile cu deameruntulu si aflându-le in ordine, a probatu totodata, ca averea Academiei se afla in crescere, de si modesta, inse continua. Intielegemu modesta, in comparatiune cu academiile popóreloru multu mai inaintate in sciintie; éra considerându numai periodulu scurtu de 19 ani (1867) de când intrase mai anteu in activitate Societatea Academica cá esita din fasia, acei romani carii sciu cătu e de angusta si coltiurós'a calea sciintieloru si câte diecimi de ani se cerúra la popórale cele mai luminate, pâna se'si reguledie, fia si numai limb'a loru nationala, potu privi la progresele academiei si la simpatiile de care au începutu a se bucura la natiune, cu óresi-care fala; proba legatele si donatiunile care i se facù mereu; proba si subventiunile votate de cătra potestatea legislativa, cum si cele doue premii ale statului care se trecu regulatu in budgetulu ordinariu. Adevratu că si spesele academiei se inmultiescu pe fia-care anu mai virtosu prin tiparitari de opuri mai mari si mai mici, prin missiuni in tieri' straine pentru documente istorice si alte scopuri sciintifice, prin avutirea bibliotecii si a numismaticeii, prin spesele administratiunei, pre când fondurile in bani abia trecu preste siese sute de mii, alu caroru venitu inse cresce cu subventiunile statului, cu mii'a de galbini ce intra pe fia-care anu dela mosiia repaus. Zappa si si din veniturile mosiiloru donate prin testamentu de nemuritoriu generalu N a s t u r e l H e r e s c u. (Vedi Regulamentulu capu 6 despre regularea Fonduriloru Academiei).

Din raportulu comisiunei alese pentru revisiunea catalógeloru bibliotecii se póte închieié, că bibliotec'a Academiei s'a inavutitu asia de multu, in cătu ea este astadi cea mai mare si mai bine asortata in Romani'a.

Documente Mspte s'au adunatu si pâna acum atâtea, încátu de s'aru dá pe anu totu câte 15 mii franci numai pentru tipariu, totusi abia s'aru tipari tóte in vre-o cinci ani. Singuru cele copiate in Paris dau doue volume 4° vaste cá ale lui E. Hormuzache. Dn. Vas. A. Urechia a prezentatu din nou preste 2500 numai din Moldov'a. Episcopulu Melchisedecu, Mich. Cogalnicearru, Papadopolu Calimachu, Dim. Al. Sturdza isi au fia-care colectiunile loru; s'ar mai putea face si din ale lui G. Baritiu pâna acum cá doue volume, afara de colectiunea

corespondentieloru sale politice si literarie din periodulu dela 1837 pâna la 1878. La Veneti'a' încá se decopiază mereu, se iau si Facsimile dupa mai multe subscriptiuni vechi.

Inscriptiunile (epigrafice) la museu inca se inmultiescu asia de tare, încátu s'a cerutu de urgentia, cá se se începă publicarea loru; dara se mérga prea bine, cá se póta fi publicate in trei ani. Se' dice că între acelea se afla si vre'o 60 latinesci antice aflate pe teritoriulu Românii. Archeologii astépta cu sete cá se le védia.

În locul repausatului Anast. Fetu s'au alesu membru dn. Cobâlcescu profesoru la universitatea dela Iasi.

Ca si in alti ani, asia si estimpu Academi'a' avù multu de lucru cu examinarea cartiloru de premiatu si adjudecarea premiiloru. Astadata au mai întrevenitu si alte impregiurari care in alti ani au lipsitu, precum de ex., cá unu concurente a trimisu o carte tiparita înainte cu cinci ani, cându conditiunea era cá se fia aparutu in 1885. Cartile scolastice pe lângă ce s'au aflu cá nu prea este ceva originalu in ele, s'au indreptatu la concursu pentru premiulu Craiovei destinat anume pentru cele mai bune cărți scolastice. Despre cele doue inventiuni tehnice s'a opinatu, cá precelenti'a loru se fia probata mai anteu in aplicatiune practica si numai atunci domni inventatori, de altmintrea geniali, se concurga pentru premiulu de 5000 lei noi. Dlui Dim. Teodorescu pentru colectiunea poeziiloru populare supusa la critica de dn. Hasdeu si redusa din 4000 numai la 2000 versuri, i s'a votatu o subventiune de tipariu, éra dela premiu a caditu cu 14 contra 6 voturi. Totu asia poeziile lui Gr. H. Grandea au fost respinse cu 15 contra 6 voturi. Concursulu dlui G. Sbiera a fost delaturatu din cauza că cartea Codicele Voronetianu comentata de dsa fusese tiparita cu banii Academiei, prin urmare se considera că acesta ar fi premiu de ajunsu. Preste acésta au si apàrutu tocma in predilele sesiunei doue critice defavorabili dela doi profesori asupra acelor comentarii. La studiulu dlui senatoru G. G. Meitani s'a disu cá si in anulu trecut, cá dsa se aiba patientia pâna ce va apàrea cartea intréga. Istori'a limbei si literaturii romane a dlui Aronu Densusianu in urmarea unei critice nemilóse din partea respectivulu referente Hasdeu a caditu din capulu locului cu atátu mai virtosu dupace se reflectase la critic'a fàra nici-o crutiare fàcuta de cătra autoru publicatiuniloru poetice esite din pén'a dlui Vas. Alexandri si la alte câteva critice.

Cu tóte acestea critice, doue premii totu s'au datu, unulu de 5000 l. n. dlui Dr. Petrescu cu 19 voturi contra 2, pentru cartea sa intrata la concursu in a. tr. pentru premiulu 12000 l. n., care atunci nu s'a datu la nimeni, dara cu acea ocaziune s'au aflu cá cartea dlui Petrescu ar merita premiulu sciintificu de 5000 l. n., nu inse pe celu de 12000; asia acea carte s'a reserovat pentru anulu acesta.

Premiulu statului de 5000 l. n., numitu alu lui Eliad in memori'a lui, s'a votatu in unanimitate dlui Vulpianu pentru colectiunea sa de arii poporane romane in numeru de vre-o 1400 adunate in 16 ani

din tóte tierile, locuite de romani, chiaru si din Macedoni'a, puse pe note europene, dara fàra acompanementu, care se póte aplica mai târziu. Dn. Vulpianu le produce pe flauta si unele pe cavalu de munte, dara si câteva dómne si dsióre au cercatu si cu acompanementu; mai multe din acelea le afla fórte frumóse, care petrundu pe romanu pàna la rinichi. Acele note se tiparescu in Bucuresci, mai multe cu adaogerea textului, la care au si textu.

Rapórtele si criticele asupra concurselor se trecu tóte in Anali, unde se potu citi.

Deocamdata fia de ajunsu cu atàta despre lucrurile academiei.

Alte documente relative la istori'a romanilor, din véculu alu 18-lea.

(Continuare din Nr. 7—8.)

Doi articlii de lege din a. 1744. Unu cerculariu si altu decretu.

Tóte acestea au a face érași numai cu confessiunile religióse si cu ducerea la scóla a tinerimei romanesci.

Abia in diet'a din anulú 1743/4, adeca dupa 53 de ani numerati dela publicarea diplomei Leopoldine a reusitu Curtea imperiala cá se induplece pe staturile feudali, adeca pe diet'a Transilvaniei se votedie doi articli de lege VI si VII, in cari provocandu-se la alte acte anteriori de statu, precum diplome, rescripte etc. se recunósca si libertatea religiunei si a bisericei gr. catolice unite, dara totu atunci se abróge, se stérge din codicele de legi toti articlii de lege si ori-care alte decisiuni, câte au fostu votate si executate in contra si spre ruin'a bisericei rom.-cat., precum desfiintierea scaunului episcopescu, a monastiriloru, marginirea cultului catolicu la anumite tînuturi, cassarea scóleloru catolice si altele multe. Articululu prin care se asigura libertatea deplina a bisericei rom.-catolice este fórte claru, din contra celu destinatu a garantá libertatea bisericei greco-catolice este ingraditu si óresicum angustatu cu atàtea clausule, esceptiuni, reserve, in càtu nu este nici-o mirare, daca romanii indata dupa sanctionarea si publicarea lui s'au aratatu fórte neindestulati si cà bietulu episcopu Innocentie a datu de mare napaste.

Acestea doue legi le afla ori-cine in asia numitii Articuli Novellares, noi inse'i reproducemu si aici pentru generatiunile moderne, pentru-cá sè se védia indata, cà nici in véculu alu 18-lea nu erau respectate legile care nu placeau, erau si plasmuite din capulu locului cu reservatiuni mentali asia, cá cu ajutoriu de unele sofisme se póta fi violate si chiaru delaturate fàra téma de scandalu.

N'au trecut doi ani, pre când imperatés'a s'a si vediatu silita a provocá pe gubernu cá se dea unu cerculariu in 4 Iuniu 1746 prin care se opresce din nou: 1. cá popii uniti se nu mai fie batuti nici mánati la munca publica; 2. cá celoru spoliati de averi se li se dea sa-

tisfactiune conformu legiloru. 1. Ne unitos sacerdotes inpetant, nec ad publica onera suportanda cogant. 2. Spoliatis mox et de facto in integrum plenariam satisfactionem praestent, juxta leges procedant contra aggressores et spoliatores. Cibinii anno et die ut supra. Comes Ioanes Haller, Gubernator m. pr. Br. Georgius Pongratz m. pr. Cancellarius (Estrasu).

Inca si cu unu anu inainte, adeca in 9 Sept. 1745 esise unu altu rescriptu alu imparatéssei cá o instructiune din mai multe puncte, prin care clerulu unitu, pe lângă ce i se punu si unele regule, este érași luat in apărare, cá si cum nu ar fi existatu nici diplome nici articolulu VI din 1744. Inca si mai multu: in p. 7 imperatés'a comanda din nou guvernului si domniloru feudali, cá pe fiil de iobagi greco-uniti, cari voru se mérga la scóla, sau cari se afla pe la scóle si au testimoni bune dela professori, se nu'i mai smulga de acolo si se nu'i robésca; se faca iobagi numai din aceia cari nu voru se invetie. Imperatés'a voise adeca, cá nu numai fiil romaniloru nobili liberi si cei de preoti, ci si ai iobagiloru se póta invetia carte; domnii feudali inse nu suferiau una cá acésta, ci scoteau pe baiati dela scóle si'i puneau la munca, care dupa etatea si poterile sale. Apoi cine sè se mai mire cà romanii au remasu asiatare in cultura?

Articulu 6.

Cum Sacra Regia Majestas vi legitimae et immediatae successionis haereditarii hujus sui principatus regimen suscipiens, rescripto suo benigno die 21-a Octobris 1740 edito universos et singulos trium nationum status et ordines in nostris juribus et legibus, privilegiis, immunitatibus et indultis, quae videlicet ab avo, patruo et genitore Majestatis suae desideratissimis, seu diplomatice, seu sacrum hoc diploma secutis benignissimis, resolutionibus et sanctionibus, tam circa sacra, quam profana huic principatus concessa et indulta fuere benigne confirmaturam et clementissime conservaturam cunctaque et singula benigne promissa effectui mancipaturam sub verbo regio affidaverit. In reliquo universos et singulos fideles nobis dilectos charae nobis Transylvaniae trium nationum status, et ordines sine discrimine religionum etiam S. R. cath. ecclesiae graeci ritus vere unitorum, cum et illi catholici sint, reddimus hisce certos et securos, non secus, ac alios quosvis, cujusvis gradus et conditionis ejusdem principatus incolas universos et singulos, quod eosdem in suis juribus, legibus, privilegiis, immunitatibus, et indultis, quae videlicet ab aldictis Augustissimis avo nimirum, patruo et genitore nobis desideratissimis seu diplomatice, seu aliis sacrum hoc diploma secutis benignissimis resolutionibus et sanctionibus tam circa sacra, quam profana charae nobis Transylvaniae concessa et indulta fuere clementissime non modo confirmemus, verum etiam illibate simus conservatura.

Nos venerabundi maternum affectum huncce agnoscimus, grataque mente tam luculentum ejus documentum articulo huic inserendum existimavimus, terminos autem graeci ritus unitorum mentionatae resolutionis re-

giae paragrafo insertos ad ecclesiasticos solum, nobilitari praerogativa gaudentes, quorum conditio ea est, quae reliquorum patriae civium, et qui eidem nationi e tribus receptis systema hujus principatus constituentibus, ubi per adeptionem bonorum sedem sibi fixerint, hoc ipso absque quartae nationalitatis erectione, ac constitutione annumerati sunt, referri, non vero ad plebejos, vel filios poporum e plebeja sorte assumptorum extendi posse, aut debere, ne systema hujus principatus evertatur, neve plebs valachorum, aliorumque advenarum numerum inter nationes faciat, ac vel ulli trium nationum, earumque juribus, privilegiis, immunitatibus et praerogativis praejudicio sit, intelligimus.

Articulus 7-mus.

Considerantes porro nihil pro bono patriae exoptatius evenire posse, quam ut sublato poenitus partium studio omnis discordiae et quaerimoniarum ansa eradicaretur, aequum proinde putavimus, ut sicuti in praecedenti 6-to articulo, trium nationum et receptorum hic quatuor religionum in generali prospectum est, tresque a romano-catholicae religione diversae, plena et omnimoda libertate, nullisque circumscriptae legibus essent, ita non disputatur aetate nostra, nec disputabitur successivis quibusvis posteritatum nostrarum quoque temporibus Episcopatus romano-catholici, et capituli canonicorumque restitutio juxta resolutiones hactenus emanatus, cum illi assensu statuum et ordinum sunt introducti et acceptati, ordo autem patrum societatis Iesu, Episcopatus Fogarasiensis graeci ritus religioni romano-catholicae vere unitorum realiter admissi in fundorum, bonorum et beneficiorum quae habent possessione confirmati vivunt, deletis illis, qui in contrarium seu generaliter seu specialiter seu particulariter faciunt articulis approbatis vel compilatis constitutionibus insertis, aut alibi existentibus, in quantum religioni romano-catholicae absque laesione aliarum religionum praejudicant, Episcopum excludunt, canonicos in cura et custodia archivorum Albensis videlicet, et Kolos-Monostoriensis arcent, ecclesias, collegia, monasteria et residentias religiosorum actu in hac patria existentium, et ad certa duntaxat loca restringunt, liberum exercitium, vetant, communitati ecclesiasticae quoquo modo adversantur. Pariter articulos societatem Iesu proscribentes fautores eorum notae infidelitatis subjicientes pro abrogatis declaramus. In reliquo legibus et articulis in quantum securitatem, jura ac privilegia sacra et civilia, trium etiam aliarum a catholica diversarum religionum receptorum continent, salvis semper manentibus. Et haec omnia sensu diplomatum et subsecutarum resolutionum caesario regiarum. Viennae Austriae 1744 7-ma Augusti. Maria Theresia m. pr.

Maria Theresia etc. Illustres etc. 3-tio Clerus unitus ejusdemque res in spiritualibus gaudeant iisdem immunitatibus, quibus latini ritus gaudet . . . . . ne autem magnus sacerdotum unitorum numerus plebi aggravio sit, admittantur in majoribus parochiis unus parochus et duo capellani, in mediocribus unus tantum parochus.

7-o Filii Valachorum unitorum jobbationum, qui scholas frequentare vellent, vel actu frequentarent et

continuandis studiis professorum et magistrorum **judicio** capaces dignoscuntur, solum illi ne a dominis terrestribus impediuntur. Art. 1. Aprob. principatus illius Const. parte 1-a Tit 6-to ut etiam poena in contravenientes statuta est, observandus erit. . . . Viennae Austriae die 9-na Septembris. Anno Domini 1745. Regnorum nostrorum 3-tio.

Maria Theresia m. pr.

Nr. 128/1886.

Procesu verbale

alu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in siedinti'a dela 25 Martie n. 1886.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membrii presenti: David Br. Urs, E. Macellariu, Dr. Il. Puscariu, I. Popescu, C. Stezar, B. P. Harsianu, I. V. Russu, P. Cosm'a.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 21. Directiunea despartiemntului IV. (Sebesiu) presenta protocolulu adunarei generale a despartiemntului, tinute la Casteu in 6 Septemvrie 1885 dimpreuna cu unu volumu din bibli'a romanésca tiparita sub Rakoczi, daruita de N. Bèrsanu invetiatoriu in Casteu. Din acestu protocolu se vede ca:

1. S'au incassatu sum'a de 97 fl. v. a. tacse de membri ordinari vechi si noi, cari s'au trimisu comitetului la 29 Noemvrie 1885.

2. S'au insinuatu membri noi Petru Truca vicenotariu in Romosielu si N. Costea, parochu in Sereca.

3. S'a decisu infiintiarea unui stipendiu de 50 fl. lui Ioanu Lupea pentru perfectionarea in pictura.

4. S'a cetitu o disertatiune de invetiatorés'a Sofia Bria, despre „educatiunea femeei“, care se trimite pentru publicare. Nr. 43. 1886.

Sum'a de 97 fl. v. a. s'a primitu si predatu cassei asociatiunei, avèndu membrii noi P. Truca, si N. Costea a fi supusi, conformu statuteloru; aprobarei adunarei generale viitoare, ear disertatiunea trimisa se va publicá, daca se va aflá corespundietóre pentru fói'a asociatiunei.

Cátu pentru stipendiulu de 50 fl. avèndu in vedere ca sumele incassate dela membrii ajutatori, cari, conformu §-lui 27 din regulamentu, potu fi folosite pentru scopurile speciale ale despartiemntului facu numai 15 fl., comitetulu despartiemntului se face atentu, a nu se incarcá cu sarcini, pentru cari nu sunt mijlóc de acoperire, cà-ci comitetulu centralu nu se afla in positiune de a suplini aceste sarcini, in casulu candu ar remàné neacoperite.

Bibli'a trimisa se primesce cu multiamita si se transpune bibliotecei.

Nr. 22. Directiunea despartiemntului I. (Brasiovu) presenta protocolulu siedintiei comitetului de dto 22 Ianuarie, in care se constata incassarea taeseloru dela 18 membrii ordinari cu 90 fl., din cari inse s'au trimisu comitetului centralu, si s'au si primitu la cassa numai 60 fl. v. a., càtu pentru restulu de 30 fl. inca netrimisu cassei centrale, fiindu acestu restu incassatu de fostulu servitoriu alu despartiemntului, inse neadministratu despartiemntului, directiunea despartiemntului se rógá a se

introduce în registrele casei ca platite și taxele ce compun suma de 30 fl. promițându a face pașii necesari la efortul școlilor, a cărui servitoriu au fost servitoriul despartimentului, ca se și se detrage din salariu această suma.

Totodată arată dispozițiile făcute în privința plății sumei de 37 fl. 90 cr. pentru tipărirea disertației parohului I. Comanescu despre comuna Codlea. (Nr. 57: 1886).

Deoarece comitetul central nu poate primi ca platite taxele ce nu și s'au administrat, și prin urmare nu le poate introduce nici în registrele casei, comitetul despartimentului rămâne responsabil pentru taxele încasate, înse neadministrate până acum, avându a purta grije pentru ca mai grabnică aducere în ordine a afacerii, cu aceste taxe.

Catu privește distribuția disertației parintelui I. Comanescu acestui s'a luat spre știință, ăr asupra acoperirii cheltuielilor tiparului cu 37 fl. 90 cr. comitetul se va pronunța după ce și se va fi comunicat rezultatul pașilor întreprinși pentru scaderea lor. ăr pentru viitoriu se recomandă în astfel de cazuri întocmai că și la instituirea de servitori ai despartimentului, mai multă îngrijire, pentru a nu fi surprinși prin cheltuieli prea mari sau prin lipsa la taxele încasate.

Nr. 23 Domnul primsecretar G. Baritiu, prezintă din partea dlui George G. Meitani, senator în București 200 exemplare fasc. X din „Studii asupra constituției României” cu același scop, cu care au fost trimise și fasciculele anterioare. (Nr. 71: 1886)

— Spre știință cu multă atenție, avându a se distribui la cîntăririi români, după modalitatea urmata cu fasciculele anterioare.

Nr. 24. Direcțiunea despartimentului XI. (Simleu) prezintă protocolul ședinței comitetului, ținută la 1-a Martie a. c. din care se vede ca:

1. S'a scris concursul la un premiu pentru un inventatoriu, care va escălă în instruirea vre unui ramu de industrie de casă.

2. S'a decis a procura de 8 fl. carti pentru bibliotecă despartimentului.

3. S'a decis a se cere dela concurenții la ajutoare date de despartiment, că se fie membri și despartimentului asociației și ai reuniunii inventatorilor și se și fie plătită taxa.

4. Se arată ca s'au creat prin donațiuni binevoitoare următoarele noi premii pentru inventatori zelosi și anumiți:

a) un premiu: o vacă cu vitelul, donată de domnul George Popu;

b) un premiu: o scrôfa cu purcei, donată de același Domnu;

c) un premiu: de 20 fl. v. a. donat de Domnul Simeon Oros;

d) 2 premii de câte 10 fl., unul pentru un inventatoriu, celalalt pentru procurarea de carti de premii pentru școlari diligenti, amândou donate de Domnul Alimpiu Barboleviciu;

e) un premiu de 2 hl. grau de semință, donat de Dl Andrei Cosma.

5. S'a dispus colectarea de carti pentru bibliotecă despartimentului și de obiecte pentru muzeul ce este a se

infianța totu acolo, precum și căutarea după documente vechi de interes pentru istoria patriei, sau a literaturii. (Nr. 97: 1886)

— Servesce spre plăcuta știință.

Nr. 25. Aurel Simeon, farmacist, student la universitatea din Clușiu, cere un ajutoriu în bani, sau un împrumut de vr'o 60 fl. v. a. (Nr. 108: 1886).

— Nefind sume disponibile pentru acestu scop, cererea nu se poate lua în considerare.

Nr. 26. Se comunică din partea familiei, repozarea dlui Lazaru Piposiu, reg. camarariu montan și membru fondator al asociației transilvaniei.

— Comitetul își exprimă conștința prin școlare, rămându a se notifică această încetare din viața și adunări generale a asociației.

Nr. 27. Dl Dionisiu Romanu, cand. de advocatură în Mediasiu, trimite suma de 100 fl. v. a. încasată dela veduvă după Toaderu Moldovanu Bucșia că legat facut de acesta asociației transilvane. (Nr. 90: 1886.)

— Spre plăcuta știință, adevărându primirea cu multă atenție a sumei de 100 fl. și avându a se notifică primirea perceptoratului reg. din Sighisior'a.

Nr. 28. Membrul P. Cosma raportează asupra contractului de încheiat cu arhitectul F. Metz, pentru executarea reparaturilor la edificiul vechiu al casei asociației din strada morei Nr. 8, prezentându un proiect de contract.

— Comitetul acceptă contractul, dispunându a se mai primi în el, pe langă condițiile stipulate, și cele următoare:

a) arhitectul se obligă a garantă pe timpul de 2 ani pentru soliditatea lucrărilor executate;

b) garantă, ca prin demolările executate nu se voru periclită alte parti ale edificiului, și încatu acestui s'aru întemplantă, dînsulu se suportă cheltuielile pentru delaturarea inconvenientelor;

c) cautiunea ce depusese pentru ridicarea noului edificiu școlar, se estindă și asupra reparaturilor;

d) timbrele cadu în sarcina arhitectului.

Nr. 29. La propunerea membrului I. Popescu, supunându-se de nou deliberăției comitetului chestiunea organizării și a planului de înșetămînt pentru școle de fete a asociației, din considerare la starea financiară a acesteia,

— Comitetul cu abatere dela concluziile luate în ședința din 16 Fauru a. c. Nr. prot. 19 și 20 decide cu majoritate de voturi:

Școlă de fete din chestiune va fi de-o-camdată cu patru clase, ca școlile civile, prevădută în Art. L. XXXVIII din 1868 cap. VC. §. 68 cu un adaos de unu, eventualu 2 cursuri complementare.

Comisiunea emisă în afacerea statutului de organizare a școlii se însărcinează a adopta planul în înțelesul acestui conșlusu și a-lu înainte la comitetu cu posibila grabire.

Nr. 30. Au încursu la comitetu:

a) dela dnulu I. Porutiu, interpretu în Budapeșta, taxa de membru ordinaru pro 1886 5 fl.;

b) dela dnulu P. Dunca, abonametu la „Transilvania” pro 1886 1 fl. v. a.;

c) dela dnulu S. Horvath, procuroru reg. in Deva, tacsa de membru ordinariu pro 1886 cu 5 fl.

Spre sciintia.

Sibiiu d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.
Vice-pres.

Dr. D. P. Barcianu m. p.
secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui procesu verbalu se increde dloru Baron Ursu, Popescu, Rusu.

Acestu procesu verbalu s'a cetitu si autenticatu de càtra subscrisii membri.

Sibiiu, 7 Aprilie, 1886.

Ursu m. p.

I. Popescu m. p.

I. V. Rusu m. p.

Bibliografia cu recenziuni.

Publicatiunile in limb'a nòstra nationala se inmultiescu pe anu ce merge, precum se pòte convinge ori-cine din catalògele librariloru. Cam in aceeași proportiune cresce si numerulu librariiloru si mai alesu alu tipografiloru. Se prea intielege cà din àcestu progresu partea leului o au locuitorii din statulu Romàniei. Intr'aceea se pare cà si locuitorii romani din monarchi'a nòstra austro-ungurésca au intielesu vocea timpului, si dupace evenimentele decisive si epocali ale anului 1848 provocate prin actiunea luminatèi si generòsei natiuni francese, au sfarmatu in tóta Europ'a, prin urmare si in patri'a nòstra o multime de pedece si ferecături spirituali, chiaru in contra vointiei multoru patrioti, s'au desteptatu si romanii pàna la acea mesura, încàtu se cunòsca si sè se convinga, cà adevèrata cultura, progresu si fericire ne sunt de ací inainte numai in limb'a nòstra materna possibili si salutarie. Din publicatiuni mai noue ne venira mai decurèndu urmàtoarele:

Documente privitòre la Istori'a Romaniloru, urmare la colectiunea lui Eudoxiu de Hurmuzaki. Suplementu I. Volumulu I. 1518—1780 cu portretulu lui Ioan Nicolae Alexandru Mavrocordat Voevod.

Documente culese din diferite publicatiuni si din Bibliotec'a nationala din Paris de Gr. G. Tocilescu si din Archivele Ministeriului afaceriloru streine din Paris de A. I. Odobescu (pagine I—LXXI si 1003.) Formatu 4° mare cá alu colectiunei Hormuzachi, tipariu desu, cu indice (scara) pentru 1414 documente.

Publicate sub auspiciile Ministeriului Culteloru si Instructiunei publice si ale Academiei Romane. Bucuresci 1886.

Pretiuulu acestoru Colectiuni, din care pàna acum costase fia-care volumu câte 2 Napoleoni sau 40 lei noi, prin unu concludu luat de càtra Academia in sesiunea trecuta, s'a scadiutu la 25 lei noi, din care abia ese costulu chartiei si alu tipariului, éra spesele adunarei, ale decopierii si in parte descifrarei documenteloru se perdu.

Din óresi-care economii facute prin rigoròsa manipulare a dloru membrii ai Comissiunei dela colectiunea Hormuzachiana, adeca Dim. A. Sturdza si Teodoru Rosetti membru alu curtièi inalte, se tiparesce si **Chronic'a Romaniloru** de Georgie Sincai in a dou'a editiune cu litere latine, cu o

prefatiune démna de autoru si de editori. Speramu se avemu acèsta editiune in cursulu lunei viitòre.

Etimologicum magnum Romaniae. Dictionarul limbei istorice si poporane a Romaniloru lucratu dupa dorintia si cu cheltueala M. S. Regelui Carol I. sub auspiciile Academiei Romane de B. Petriceicu Hasdeu membru al Academiei Romane etc. etc.

„Motto. Mantinemu dar aceste frumòse expresiuni intre-
„buintate de strabuni si nu ne tememu de cuvinte cari au ca-
„patatu de veacuri in pàmèntenirea. Carol I.“

... mari si netede socotele etimologesci, adeca tàlcuitòre de cuvinte. Cantemir Vodă (Chron: I 84) Fasciòr'a II. Acat. — Aflu (130 pàna 447).

Bucuresci stabilimentulu grafic Socecu si Teclu 1886.

Multi se temu, cà acèsta lucrare vasta dupa planulu precum s'a inceputu, necum se apara in siese ani precum se prevediuse in 1884, dara nu voru fi de ajunsu nici 20 de ani pàna la terminarea lui. Este fòrte greu a calcula timpulu necessariu pentru intreprinderi de acestea literarie dependente dela diverse impregiurari si conditiuni prevediute si neprevedute, precum starea sànetatèi, renuntiarea la ori-care alte ocupatiuni literarie, concursulu mai multoru individi din intregulu corpu alu natiunei din tóte tierile locuite de romani, cu împàrtasiri multe si totodata bune de materialu alu limbei, adeca vorbe; inse si de forme, frase, idiotismi, proverbe s. a., adunate de a dreptulu din graiulu poporului. (Vedi Cestionariulu dlui Hasdeu împàrtitu in tóte tierile in mai multe mii de exemplarie la preoti, invetiatori si la toti literatii, la care inse abia au respunsu vre-o doue sute de insi).

Notitie Istorice si Archeologice — adunate de pe la 48 monastiri si biserici antice din Moldova de Melchisedec, Episcopulu Romanului (pg. 318.)

Bucuresci. Tipografia càrtiloru bisericesci 1885. Formatu 8° pag. 318.

Acèsta colectiune adunata de pre la monastiri, episcopii si in câteva casuri de pe la mormente de domnitori si boieri mari, parasite si date uitarei pàna acilea, se incepe cu anululu 7005 sau 1497 dela Christosu. Multe inscriptiuni din acestea arunca lumina preste unele parti ale istoriei moldovene, coregu genealogii, uneori dau marturie si despre gradulu de cultura din cutare vécu. Cei cari cunosc celelalte publicatiuni ale neobositulu si zelosulu archipastoriu, precum Istori'a episcopiei Romanului, a episcopulu Husiloru, descoperirile fioròse facute asupra sectei Lipoveniloru cari se castrédia pe sine si femeile lor, cum si altele, voru scí apretia si ostenele puse la acèsta colectiune.

Ministerulu culteloru si alu instructiunei publice. Proiectu de lege asupra instructiunei publice elementare, primare, secundare si superiòre insoçitu de espunerea de motive, precum si de unu extractu din espunerea de motive a budgetulu Ministeriului culteloru si alu instructiunei publice pe exercitiulu 1886—1887.

Bucuresci. Tipografia Carol Göbl, 1886. pg. 98; 23.

Mai tóta societatea din Romania, càta pretinde unu dreptu la unu gradu óre-care de cultur'a scientifica, astépta cu incordare cá se védia, care va fi sòrtea acestui proiectu de lege, prin care ministrulu actuale alu instructiunei publice

au băgatu mână în unele cuiburi de vespi, pe care se încercasera ale sparge încă și alți miniștrii că G. Chitiu și T. Maiorescu, fără că se pōta reuși după convicțiunea dēnsiloru. Se crede înse, că în fine a sositu timpulu unei reforme radicale, înse bine cumpanite, éra unele semena ca voru afla o resistentia mare, precum de ex. cassarea seminarielor delă episcopii și adunarea tuturor eleviloru numai în douē seminarii metropolitane, ceea ce se crede că va fi și preste putintia.

Espunere de motive la proiectulu de lege la cladirile școlare (pagine 48). S'au votatu din nou mai multe miliōne pentru edificari de locale gimnasiali, palatu academicu, museu, bibliotec'a s. a., la care vomu reveni în altu Nr.

Ministère des travaux publics. Annuaire du bureau géologique Année 1882—1883. Nr. 1 et 2 (édition française) (178 pages).

Bucarest Etablissement graphique: Sotschek et Teclu 1886.

Ministeriulu respectivu își are cuventele sale, pentru că din acestea studie științifice se scōta și o editiune franceza pentru geologii europeni de limbi straine, spre a le trage luarea-aminte asupra naturii pământului României în suprafața și în sinulu seu. Precum odinioara în Ungaria domnise vécuri întregi opiniunea că maxima de statu, că nu ar fi bine că țiera se aiba drumuri asternute, nici poste regulate, nici ospetarii pentru ómeni, pentru că germanii și turcii se întimpine cele mai mari greutăți spre a strabate mai înluntru în țiera, întocma așa moldavo-românii, îngrijati fōrte de rapacitatea tuturor veciniloru prepotenti, pre langa ce lipsiau tōte mijlōcele de comunicatiune, care lipsiau și ungureniloru, nu suferiau nici se scurme și sape cineva în sinulu pământului lor după metale.

Multiamita independentiei politice definitive rescumparate cu sange, astadi locitorii României au ajunsu că se'și védia cercetate vre-o 12 județii (districte) din punctu de vedere geologicu, éra pentru minerale și ape minerale, totodată și chemicu. Folosulu practic u și începutu se apăra în deschiderea de scalde minerale, în aflarea și altor fōntani de petrolu preste cele folosite până acum, în descoperirea carboniloru de piētra, pétra pentru sticlărie, pământuri pentru terra-cotta, granitu, basaltu etc. etc., cum și unele metale.

Codicele Voronețeanu cu un vocabulariu și studiu asupra lui de I. al lui G. Sbiera. — Critica de Gr. Cretiu (pg. 17).

București. Tipografia Academiei Române 1886.

Se pare că în un'a din cele douē critice facute acestei publicatiuni s'au amestecat și unele animosități personale. Éra prea de doritu că se între odată și la noi o critica sanetōsa, adeca luminată, obiectivă, aparată adeca de ure personale, ceea ce pentru unii ómeni este aprōpe preste putintia. În cătu pentru comentariile cele fōrte lungi, fōrte amenunțite, întretiesute și cu paduri întregi de note, au dreptu criticii dacă se împedeca de ele și pretindu prescurtarea lor. Comentariu de acelea obositōre s'au vediatu câteva și în literatur'a nōstra cam de trei ani încōce. Ací ne aducemu aminte de cuventele unui editoru delă Oxoniu din a. 1680, care publicându pe unii scriitori greci în douē limbi dice: „Etenim gravissimo rei literarie incommodo boni Authores fere omnes grandi commen-

tatorum turba non latent tantum sed et fatiscunt et eliduntur . . . . . Nec licentiae huic aut finis au modus, donec exhauriantur scrinia, descripta sint adversaria, in immensum volumina turgescant, et pari augmento eorundem pretia crescant et accendantur. (Epicteti Enchiridion, prefatiunea).

Scōla natională și principiile ei. — Încercare pentru formarea unei pedagogii nationale. (Disertatiune tinută la seminariulu centralu, cu ocasiunea serbarii patroniloru institutului) de Ioan Nicolescu, profesorul de istoria natională și bisericēsa (pg 49).

București. Tipografia Curtii Regale F. Göbl, fii 1886.

Cuvēntu pentru Scōla și Biserica româna tinutu în catedrala Mitropoliei din Iasi, la 26 Iunie 1885 cu ocasiunea Iubileului de 50 ani delă înființarea Academiei Mihailene de Prea Sântia S'a Melchisedec Episcopul Romanului (pg 29).

Iassy. Tipo-litografia H. Goldner 1885.

Acēsta cuvēntare iubilăra coprinde multe date interesante pentru istoria culturii romaniloru.

Campania aniloru 1877—1878, privire medicală asupra asediului Plevnei și delă Plevn'a la Vidin de Dr. Ioan Sierbanescu mediculu șiefu al Reg. 4 de linie (pg. 16).

București. Tipografia Curtii proprietar F. Göbl 1880.

Partea prima a carticelei ce anunțiamu acilea, este în 4 pagini mai multu istorică, scurtă, înse fōrte interesantă, care ne infatiosieđia câteva calamități din cele mai înfricosiate cauzate de resbōie; de aceea nu vomu lipsi nici noi a o reproduce. Partea mai mare cade în resortulu mediciloru și alu chirurgiloru competenți în materia, credemu înse ca lectur'a ei ar interesa și pe alți cetitori. Se pare că dn Dr. Sierbanescu o a publicatu mai multu pentru colegi de ai sei, din care cauza a venitu abia după cinci ani la cunoscintia altor clase ale societății.

Agiulu și politic'a nōstra monetară, de Teodoru G. Nica. București 1886. Form. 8-vo. pag. 102, tipariu curatu. Pretiulu 2 lei noi. Dn. Dr. j. Teodoru G. Nica fiu de comerciant din Brasiovu, indigenatu în România, cunoscutu prea bine și stimatu în cercurile mai înalte că și în clasa comercianților din patri'a sa, împlini cu acēsta publicatiune meduvōsa o importantă misiune de cetățianu zelos și luminatu, pe care înse o voru întielege și apretia numai ómenii versati în ale économiei nationale și anume în misteriiile financiali, ale valōrei monetelor de metalu și chartiei moneta. Mai alesu de doi ani încōce press'a periodică și publiculu interesatu la diferentele de cursuri ale monetelor și efectelor (obligatiuniloru), se plange și striga recriminându în drēpt'a și în stēng'a pentru enormele daune suferite din caus'a mării diferentii de valōre între monetele de argintu și între cele de auru. Opositiunile au pasiunea de a cauta vin'a numai în guvernul și uneori se prefacu că și cum nu aru scí, ca în epoc'a de fatia mai tōte popōrele suferă mai multu sau mai puțin din caus'a acelor diferentii, éra unele, precum de ex. Austro-Ungaria, Russi'a, Turci'a suferă greu preste mesura. Autorulu necrutiandu nimicu și pe nimeni, cauta și descopere adevăratele cauze ale acestui reu mare. Dicemu cauze, pentruca nu este numai un'a, ci mai multe. Unele se potu considera de generale, precum de ex. descoperirea unui mare numeru de mine de argintu în diverse parti ale lumii,

din care se scóte pe fia-care anu argintu in valóre de sute de milióne, prin care'i scade pretiulu neincetatu in comparatiune cu aurulu; altele sunt speciali, de ex. administratiune rea, care face, cá argintulu se scada cu 25% mai josu catra aur, precum este astadi in monarchi'a nóstra. Noi amu cititu acestu studiu doritu cu adeverata sete; ilu recomandamu instituteloru nóstre de bani, comerciantiloru inteligenti si la toti cáti au a face cu burse si cu finantie.

Scól'a superióra de fetitie din Sibiiu.

(Continuare din Nr. 7—8).

La apelulu comitetului „Associatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ de a contribui mijlóce banesci intru infiintarea si sustínerea scólei superióre de fetitie cu internatu, au mai respunsu:

Transportu din Nr. 7—8: 4969 fl. 83 cr., 200 fl. obligatiuni, 20 fl. libelu de depuneri.

Prin list'a nr. 203 (colectantu dlu Gregoriu Puscariu, preotu in Becleanu): Gregoriu Puscariu, preotu in Becleanu 1 fl.; Ioane H. Boteanu, teologu in Becleanu 50 cr.; Ioane Grecu, proprietariu in Becleanu 50 cr.; Pantilimonu Moldovanu, proprietariu in Becleanu 50 cr.; Vasiliu'a Morariu, proprietariu in Becleanu 50 cr.; Grigore Rogneanu, cantoru 20 cr.; Paulina P. Rescoviciu, proprietarésa in Nima 50 cr.; Valachi, negutiatoriu in Becleanu 50 cr.; Basiliu Chandrianu, proprietariu in Becleanu 50 cr.; Ifj. Schwarz Mihaly, negutiatoriu in Becleanu 80 cr.; Quintiliu Brehariu, deregatoriu in Apanagyfalu 40 cr.; Petru Chircu, proprietariu in Becleanu 50 cr.; George Morariu, proprietariu in Becleanu 30 cr.; fiulu Petru Morariu, proprietariu in Becleanu 20 cr.; Sendrea Ioanu, panduru in Becleanu 20 cr.; Moldovan Grigore, proprietariu in Becleanu 10 cr.; Codeu Jechim, proprietariu in Becleanu 10 cr.; Malutianu Ioanu Bireu in Becleanu 10 cr.; Medanu Petre, vacariu in Becleanu 20 cr.; Lodin Bobu, proprietariu in Becleanu 40 cr.; Andreiu Morariu, proprietariu in Becleanu 20 cr.; Ioanu Rusanu, morariu in Becleanu 20 cr.; Floarea Moldovanu, proprietariu in Becleanu 50 cr.; Ioanu Diuganu, proprietariu in Becleanu 10 cr.; Ioanu Diuganu, junioru, invetiatoriu in Malinu 30 cr.; Nicolae Chirtosi, invetiatoriu in Becleanu 20 cr.; Toma Ambrusiu, straje la sare in Becleanu 20 cr.; Vartolomeiu Chendreanu, Untermüller in Becleanu 50 cr.; Maftei Ambrusu, proprietariu in Becleanu 20 cr.; Teodoru Czibocu, proprietariu in S. Odorheiu 1 fl.; Sovagau Ioanu, a lui Costanu in Becleanu 40 cr.; Alexa Moldovanu, proprietariu in Becleanu 20 cr.; Iosifu Cocoiu, petrariu in Becleanu 30 cr.; Simionu Chioreanu, proprietariu in Becleanu 20 cr.; Lazaru Ambrosiu, june in Becleanu 10 cr.; Iosifu Cira, proprietariu in Becleanu 20 cr.; Simionu Moldovanu, invetiatoriu in Becleanu 30 cr. Sum'a listei 13 fl.

Prin list'a nr. 205. Iosifu Oriánu, protopopu in Somcuta micá 1 fl.; Ioanu Török, preotu in Cetanu 30 cr.; Demetriu Moldovanu, invetiatoriu in Cetanu 28 cr.; Ioanu Munzatu, preotu in Suaresiu 50 cr.; Teodoru Vescanu, preotu in Zapir'ti'a 50 cr.; Gavrilu Munzatu, preotu in Sui'a 50 cr.; Alesandru Popu, preotu in Budusiu 50 cr.; Zachari'a Popu, preotu in Husmezeu 50 cr.; Teodoru Rusu, invetiatoriu in Husmezeu 50 cr.; Mihailu Borosiu, preotu in Besdedu 50 cr.; Dumitru Magdasiu, proprietariu in Besdedu 50 cr.; Ludovica Campanu, económa in Somcut'a mica 42 cr. Sum'a listei 6 fl.

Prin list'a nr. 206 (colectantu dnulu Augustu Munteanu advocatu in Desiu) Ioanu Vele, protopopu in Desiu 5 fl.; An'a Munteanu, nasc. Albini soti'a avocatului Munteanu in Desiu 10 fl.; Ernestin'a Manu in Desiu 5 fl.; Elen'a Hosszu nascuta Lazar, soci'a judelui Hosszu in Desiu 5 fl.; Mari'a

Bogdanu, in Desiu 1 fl.; G. Gradovici, in Desiu 1 fl.; Victoria Cherestesiu, in Desiu 3 fl.; Ioanu Buzura, in Desiu 1 fl.; Viorica Vajda maritata Dr. Mihali in Desiu 5 fl.; Maria Racoti, nascuta Filep soci'a assesorului M. Racoti in Desiu 5 fl.; Julian'a Muresianu, nascuta Bosc'a in Desiu 1 fl.; Vasiliu Cass'a, protopopu in Cheseu 1 fl.; L. Veturi'a Muresianu, fiic'a lui Petru Muresianu in Sireagu 1 fl.; Aureli'a Anc'a in Desiu 1 fl.; Ioanu Popoviciu, cancelistu la tribunálu 1 fl.; Alesandru Bene, protopopu in Minthiu-Gerlei 1 fl. Sum'a listei 47 fl.

Prin list'a nr. 207 (colectantu dnulu Ioanu Cupcea, preotu in Magiarusiu). Dela mai multi locuitori din Magiarusiu 1 fl. Sum'a listei 1 fl.

Prin list'a nr. 208. Alesiu Latisiu, invetiatoriu in Lapusulu ung. 50 cr.; Vasiliu Muste, administratoru protopopescu in Lapusulu ung. 50 cr. Sum'a listei 1 fl.

Prin list'a nr. 30 (colectantu dlu Teodoru de Colbasi; proprietariu in Cutu) Teodoru Colbasi proprietariu 5 fl.; Ioanu Bitea, parochu 1 fl.; Vasiliu'a Niculae, 1 fl.; Tuzesu Salamonu, 1 fl.; Vasilie Bratu, economu 1 fl.; Simeonu D. Nestoru, economu 1 fl. toti din Cutu. Ioanu Ohnitz, negustoru in Sas-Sebesiu 1 fl. Sum'a listei 11 fl.

Prin list'a nr. 61 (colectantu dnulu Petru Rosca, protopopu in F. St. Petru) Petru Rosc'a, protopopu in F. St. Petru 1 fl.; Pavelu Rosc'a, capelanu in F. St. Petru 50 cr.; Ioanu Poppu, parochu in Miluanu 30 cr.; Lucreti'a Curea, proprietara 30 cr.; Gavrilu Muresianu, parochu in M. N. Somboru 50 cr.; Dumitru Campeanu, invetiatoriu in Jumborulu mare 30 cr.; Anani'a Muresianu, parochu in St. Marie 20 cr.; Dumitru Giurutianu, invetiatoriu in S. Mari'a 20 cr.; Palagia Cure, fiic'a preotului in Pausia 30 cr.; Teodoru Pausianu, invetiatoriu in Pausia 30 cr.; Georgiu Milonianu, invetiatoriu in Bodu 20 cr.; Teodoru Puscasiu, parochu in Bodia 20 cr.; Teodoru Simoccu, preotu in Bosn'a 30 cr.; Irodionu Labo, preotu in Tresnea 40 cr.; Elie Gogu, invetiatoriu in Tresnea 20 cr.; Anica Gogu, invetiatoritia in Tresnea 10 cr.; Ioanu Giurutianu, preotu in Ungurasiu 20 cr.; Veronica Olariu, fiic'a preotului in Stina 50 cr.; Ilisca Gogu, fiic'a preotului in Romita 40 cr.; Vasiliu Poppu, preotu in Galpui'a 20 cr.; Vasilie Hodisiu, invetiatoriu in Galpui'a 20 cr.; Ioanu Jorja, parochu in Balanu 20 cr.; Veronica Z. (numele necetibilu) 50 cr.; Ioanu Andreiu Doms'i'a, parochu in Rachisiu 50 cr.; Nicolau Muresianu, parochu in Baica 50 cr.; Ioanu Ferghetea, invetiatoriu in Baic'a 20 cr. Sum'a listei 8 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 80 (colectantu dnulu Augustinu Antalu, protopopu in Beiusiu) Augustinu Antalu, protopopu in Beiusiu 25 fl.; Petru Mihuti, directoru gim. 4 fl.; Stefanu Selegenu 1 fl.; Alesiu Ardelenu 1 fl.; Dr. G. M. (numele necetibilu) medicu opidanu 2 fl.; Cosmasu 1 fl.; (numele necetibilu) 2 fl.; Georgiu Horvathu, subjude reg. 2 fl.; (numele necetibilu) prof. 4 fl.; C. Ardelenu, profesoru 4 fl.; Maria Gale 1 fl.; Demetriu Negrenu 1 fl.; Belényesi, kereskedö 1 fl.; D. (numele necetibilu) advocatu 1 fl.; Poppu Teodoru 1 fl.; Helena Poppu 1 fl.; (numele necetibilu) 2 fl.; Palladi, preotu 2 fl.; N. N. 40 cr.; N. N. 40 cr.; X. Y. 40 cr.; Unulu 40 cr.; Lesianu Vasiliu, prof. 5 fl.; G. M. Marinescu, prof. 5 fl.; Teodoru Rosiu, prof. 4 fl.; unu invetiatoriu romanu 2 fl. Sum'a listei 73 fl. 60 cr.

Prin list'a nr. 50 (colectoru dnulu Georgiu Popu, proprietariu in Basesci) Georgiu Popu, proprietariu in Basesci 50 fl.; Luisa Cocianu 10 fl.; Pajlak Iozsef, 5 fl.; Ioanu Popu, proprietariu in Domnin 10 fl.; Florianu Ciocanu, advocatu in Ceh 5 fl. Sum'a listei 80 fl.

Prin list'a nr. 57 (colectantu dnulu Sandru Papu, jude regiu cercualu in Lapusiu) Siandru Papu, jude reg. 5 fl.; Augustinu Popu, advocatu 5 fl., amendoi din Lapusiu. Sum'a listei 10 fl.

Prin list'a nr. 139 (colectantu dnulu Constantinu Stezaru, c. r. capitánu in pensiune in Sibiiu): Ludwig Binder, tipografu in Sibiiu 5 fl.; Petru Rosca 15 fl.; Alesandru Lebu

proprietariu in Cacova in bani gata 100 fl., una actie in valoare de 100 fl. Sum'a listei in bani gata 120 fl.

Prin list'a nr. 7 (colectantu dnulu Constantinu Stezaru, c. r. capitanu in pensiune in Sibiu): Ioanu Hannia, asessoru consistorialu in Sibiu 25 fl.; Mateiu Voilenu, redactoru in Sibiu 10 fl.; Ioanu Preda, advocatu 5 fl.; Pavelu Oprisia, oficialu 1 fl.; Ioanu Mihu, espeditoru cons. 10 fl.; Petru Simtionu, parochu in Sibiu 2 fl. Sum'a listei 53 fl.

Prin list'a nr. 49 (colectantu dnulu Dimitrie Coltofenu, protopopu in Brescu): Demetriu Coltofenu, protopopu in Brescu 5 fl.; Dionisie Nistoru, parochu in Arpatacu 1 fl.; George Ionescu, capelanu in Budila 1 fl.; Nicolae Zacharia, comerciantu in Heghig 1 fl.; Nicolae Comsi'a, parochu in Covasn'a 2 fl.; Ioanu Dim'a, parochu in Sitabuzeu 1 fl.; Augustinu Cosma, parochu in Micoufalu 1 fl.; Ioanu Moga, parochu in Elöptak 1 fl.; Alexe Neagoviciu, parochu in Intorsura-Buzeu 1 fl.; Alexe Popoviciu, parochu in Sepsi-Sangeorgiu 1 fl. Sum'a listei 15 fl.

Prin list'a nr. 142 (colectantu dnulu Partenie Cosm'a advocatu in Sibiu): Ioanu Popa, advocatu 10 fl.; Ioanu Crețu, notariu comitatens 1 fl.; Iosifu Lisai, comptabilu la Albin'a 1 fl.; Romulu Petricu, cassariu la Albina 2 fl.; Radu Balasiu, oficialu la Albin'a 1 fl.; Cornelu G. Aiseru, oficialu la Albin'a 2 fl.; Gămulea, oficialu la Albin'a 1 fl.; Dr. Octavianu Russu, advocatu 5 fl.; Ieronimu G. Baritiu, oficialu la Albin'a 3 fl.; „Petru“ 10 fl.; Iulianu Popescu, oficialu la Albin'a 2 fl.; George Foica, candidatu de advocatu 2 fl.; Ioanu Danila, canec. jur. 1 fl.; Lazaru Prasca, cancelistu advocatiale 1 fl.; Traianu Florianu, cancelistu de advocatu 1 fl. toti din Sibiu, I. George Ioanu, directoru la filial'a Albin'a in Brasiovu 10 fl.; Grigorie Porescu, oficialu la Albin'a in Brasiovu 2 fl.; Dr. Aurelu Maniu, membru de directiune la Albin'a din Oraviti'a 50 fl. Sum'a listei 105 fl.

Prin list'a nr. 90 (colectantu Ioanu Metianu, episcopu in Aradu) Prea sfinția Sa Ioanu Metianu, episcopu in Aradu 25 fl.; Dr. Atanasie Sandoru 4 fl.; Georgiu Dogariu 4 fl.; Sz. (necetibilu) Iános 2 fl.; Iosifu Gallu, jude regiu 1 fl.; Iul. Suci, 2 fl.; I. Rusu 2 fl.; toti din Aradu. Sum'a listei 40 fl.

Dela Institutulu „Albin'a“ s'a daruitu din venitul curatu alu anului 1885: 500 fl.

Prin list'a nr. 85 (colectantu dnulu Petru Oprisiu, secretariu directiunei telegrafice in Timisióra): Petru Oprisiu, secretariu 2 fl.; Pascu Milu, telegrafistu 1 fl.; Benti'a Nicolae, telegrafistu 1 fl.; toti din Timisióra, Lazaru Constantinu, pretoru in Recasiu 2 fl.; Stefanu Adamu, advocatu in Timisióra 2 fl.; Vicentie Sierbanu, protopopu in Folya 3 fl.; Ioanu Suci, notariu in B. Comlosiu 1 fl.; Elena Ciobanu, din Timisióra 1 fl.; Demeter Bozganu, parochu militaru in Timisióra 1 fl.; Mantia Vasiliu, telegrafistu 1 fl.; Pavelu Miulescu, protopopu in Ciacova 1 fl.; Svetozaru Serbu, notariu in Folia 1 fl.; N. Cosariu, asessoru in Timisióra 1 fl.; G. Gataiantiu in Timisióra 1 fl.; D. Dabiaia, notariu in Chesintiu 1 fl. Sum'a listei 20 fl.

Institutulu „Albina“ mai darui inca 912 fl. 43 cr. depusi in libelu nr. 5702.

Sum'a totala 6073 fl. 93 cr., 200 fl. obligatiuni 932 fl. 43 cr. libelu de depuneri.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului român.

Escriere de concursu.

Din partea despartimentului XI (Selagiu) alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu se escrie concursu la urmatoriele premie:

1. Unu premiu: o vaca cu vitielu
2. Doue premie: câte o scrófa cu purcei
3. Unu premiu: 4 galbini
4. Unu premiu: 20 fl.
5. Unu premiu: 10 fl.
6. Unu premiu: 10 fl.
7. Unu premiu: 2 hectolitre gràu de sementia, de calitate escelenta.

La aceste premie potu concurge singuri invetiatorii romani din Selagiu, cari in decursulu anului scolasticu 1885/6 s'au destinsu intru implinirea conscientiósa a chiamarei loru de propagatori ai culturai intre poporulu ruralu.

Dela concurenti se recere:

1. Se fia membri ai despartimentului (tacs'a anuala 1 fl.) si ai Reuniunei invetiatorilor romani selagieni (tacs'a anuala 1 fl.) si tacsele de membrii se le fia rafuitu in ambele locuri.

2. Se fia tienutu scól'a regulatu nu numai de tóte dilele, ci si scól'a repetitionala, si se fie datu esamenu de véra cu elevii din aceste ambe despartieminte.

3. Se fie observatu strictu planulu de invetiamentu prescrisu prin autoritatile superiori scolastice.

4. In deosebi pre lãnga alte conditiuni la conferirea premiului 6 se voru preferi invetiatorii, cari voru escelá intru instruirea industriei de casa si voru espune la adunarea generala a despartimentului in anulu 1886 cele mai perfecte lucrãri de industrie de casa, gatite de scolari.

5. La conferirea premiului 7 se voru preferi aceia, cari in decursulu anului scolasticu au progresatu mai multu in propunerea practica a economiei de câmpu.

Invetiatorii romani Selagieni, cari aru dorí a fi impartasiti la careva din premiele escrise, sunt invitati, cá prin cuitantia dela cassariulu Reuniunei invetiatorilor romani selagieni probându cá sunt membri la acea Reuniune, (impregiurarea déca sunt membrii si la despartimentu se ya vedé din registrele, ce se ducu la acestu locu) sè se insinueze la directorulu sau la actuariulu despartimentului celu multu pãaa la 30 Aprile a. c., pentruca inca inainte de esamenele de véra si cu ocasiunea acelora se se póta trage informatiunile — necesarie la conferirea premiilor, cari se voru distribui cu solemnitate cu ocasiunea adunarei generali, a despartimentului, ce se va tiené in acestu anu.

In urma avéndu comitetulu a procurá cãrti pentru premiarea scolariilor mai filiginti. Dnii protopopi si invetiatorii sunt rugati, cá pãaa la acelasi terminu (30 April a. c.) se binevoiesca a ne trimite list'a celor mai buni scolari, pre cari ii judeca demni de premiatiu.

Din siedinti'a comitetului despartimentului XI. tienuta in Siumleulu Selagiului la 1-a Martiu 1886.

Alimpiu Barboloviciu, vicariu for. m. eppescu alu Silvaniei, directoru.

Andrei Cosma, actuariu.